

QAR

Q U A L I T Y
A S S U R A N C E
R E V I E W
FOR HIGHER EDUCATION

REVISTA
PENTRU ASIGURAREA CALITĂȚII
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Vol. 6, Nr. 1, Decembrie 2015

Revista pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior. Vol. 6, Nr. 1, Decembrie 2015
Quality Assurance Review este o publicație academică care se concentrează asupra asigurării calității în învățământul superior din România. Revista își propune să devină un instrument care să faciliteze transferul de bune practici și comunicarea între experții interni și externi și să contribuie la promovarea dezvoltării unei culturi a asigurării calității. QAR îi vizează pe cei interesați de teoria, practica și politicile din domeniul amintit.

Editor

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior – ARACIS

Adresa

Bd. Schitu Măgureanu, nr. 1, București, Sector 1, cod poștal 050025

Telefon: +40 21 206 76 00; Fax: +40 21 312 71 35

E-mail: mail@aracis.ro

Colegiul editorial

Nicolae TODERAȘ, redactor

Ana-Maria STĂVARU, redactor

Alina IOACHIMESCU, tehoredactor

Versiunea electronică a QAR poate fi accesată la www.aracis.ro

E-mail: qar@aracis.ro

Acest număr al Revistei Quality Assurance Review este editat în cadrul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS”, Contract POSDRU/155/1.2/S/141894.

QAR este indexată în următoarele cataloage și baze de date internaționale:

Cuprins

Componentele de bază și instrumente de analiză și corelație a Sistemului Național de Învățământ Superior <i>Jordan Petrescu, Oana Sârbu, Emilia Gogu</i>	3
Învățarea și predarea centrate pe student: o nouă provocare pentru universități? <i>Radu Mircea Damian, Adina Ghidura</i>	27
Analiza statistica a evoluției absolvenților de liceu în România, în perioada 2000 - 2014 <i>Emilia Gogu, Mihaela Mureșan, Marinella Sabina Turdean</i>	35

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Componentele de bază și instrumente de analiză și corelație a Sistemului Național de Învățământ Superior¹

Iordan Petrescu Președinte ARACIS
petrescu.iordan@gmail.com

Oana Sârbu Expert ARACIS
oana.sarbu@aracis.ro

Emilia Gogu Coordonator Pachetul de lucru IV
proiect QUALITAS
arina_emilia@yahoo.com

Rezumat: Conform misiunii ARACIS, activitățile și serviciile de evaluare oferite în prezent, sunt instrumente de constatare și analiză a calității Sistemului Național de Învățământ Superior (SNIS). SNIS oferă structurilor de management ale universităților un set complet de informații astfel ca acestea să poată lua deciziile optime în toate situațiile referitoare la procesul de îmbunătățire a calității. Scopul articolului este acela de analiza, în baza unui set de indicatori aferenți, câteva elemente care compun o imagine amplă referitoare la starea actuală SNIS. În acest sens sunt evidențiate câteva riscuri actuale și sunt propuse măsuri de creștere a eficienței și a calității sistemului.

Cuvinte cheie: Sistemul Național de Învățământ Superior (SNIS); matricile SNIS, indicatori SNIS

Abstract: According to the mission of ARACIS, the activities and evaluation services which are currently offered are instruments for determining and analyzing the quality of the National System of Higher Education (NSHE). The NSHE offers a complete set of information to management structures within universities so that they are able to make optimal decisions in all situations regarding the quality improvement process. The purpose of the paper is to analyze, based on a set of indicators, a series of elements which create an ample image regarding the current state of the NSHE. To this end, the paper points out several current risks and proposes measures for increasing the system's efficiency and quality.

Key words: National System of Higher Education (NSHE); NSHE matrix, NSHE indicators

¹ Articolul este realizat în cadrul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS”, POSDRU/155/1.2/S/141894

Introducere

Misiunea Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) este de a realiza evaluarea externă a calității educației oferite de instituțiile de învățământ superior și de alte organizații furnizoare de programe de studii specifice învățământului superior, care operează în România cu scopul de:

- a testa, capacitatea organizațiilor furnizoare de educație de a satisface așteptările beneficiarilor;
- a contribui la dezvoltarea unei culturi instituționale a calității învățământului superior;
- a asigura protecția beneficiarilor direcți de programe de studiu de nivelul învățământului superior prin producerea și diseminarea de informații sistematice, coerente și credibile, public accesibile, despre calitatea educației;
- a propune Ministerului Educației și Cercetării Științifice (MECS) strategii și politici de permanentă ameliorare a calității învățământului superior, în strânsă corelare cu învățământului preuniversitar.

ARACIS își desfășoară activitatea în baza celor mai bune practici internaționale, care sunt preluate, dezvoltate și personalizate în propria Metodologie și a căror implementare este orientată atât spre evaluarea cât și spre asigurarea calității în învățământul superior din România, ca parte al Spațiului European al Învățământului Superior (SEIS).

În cea mai mare parte activitățile și serviciile de evaluare oferite de ARACIS în prezent, sunt **instrumente de constatare și analiză** a calității Sistemului Național de Învățământ Superior (SNIS) așa cum rezultă și din misiunea asumată.

Pentru a oferi o imagine de ansamblu coerentă a SNIS și a avea o perspectivă în timp pe termen mediu și lung, ARACIS trebuie să privească mai departe de aceste activități și servicii, și să dezvolte noi **instrumente de analiză și corelație**.

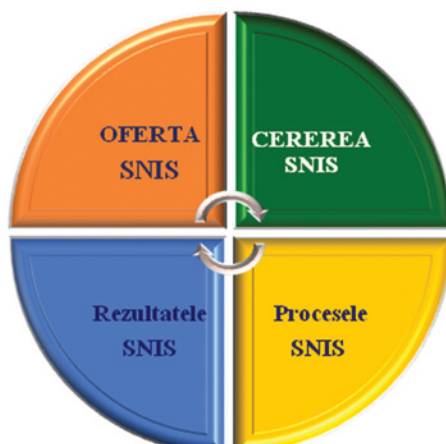

Figura 1 Componentele de bază în analiza și corelarea SNIS

În acest sens, este necesar să identificăm, cuantificăm și analizăm într-o succesiune logică toate componentele SNIS, respectiv indicatorii ofertei universitare, cererea în sistem, procesele și rezultatele acestuia. (Figura 1)

Instrumente de analiză și corelație a SNIS

Este bine cunoscut că, o activitate poate fi optimizată, numai dacă poate fi cuantificată și corelată cu toate activitățile cu care aceasta interacționează și în acest sens se dezvoltă instrumente de analiză și corelare.

Drept urmare, în cadrul Proiectului QUALITAS au fost proiectate și dezvoltate următoarele instrumente de analiză și corelare:

- Matricea **Ofertei universitare** (oferta educațională și de școlarizare) pe domenii/ specializări² la nivel SNIS – **MO**^{SNIS}
- Matricea **Cererii** (intrărilor/studenti înscriși în anul I) pe domenii /specializări la nivel SNIS – **MC**^{SNIS}
- Matricea **Total Studenți** pe domenii /specializări la nivel SNIS – **MTS**^{SNIS}
- Matricea **Cadrelor didactice** pe domenii /specializări la nivel SNIS – **MCD**^{SNIS}
- Matricea **Posturilor didactice** (conform cu statul de funcții) pe domenii/ specializări la nivel SNIS – **MPD**^{SNIS}
- Matricea **Absolvenților** pe domenii /specializări la nivel SNIS – **MA**^{SNIS}

Precizări conceptuale:

- Pentru a înțelege mai bine obiectivul acestui instrument de analiză trebuie să facem o distincție clară între **matrice și indicatori**. Indicatorii oferă o informație statistică privind nivelul atins de o variabilă, matricea este obținută prin compararea/corelarea a doi sau mai mulți indicatori în timp și spațiu.
- Indicatorii sunt generați prin **numărare**, matricea este generată prin **analiză**.
- Matricea optimă este **SMART**, adică specifică (Specific), măsurabilă (Measurable), realizabilă (Attainable), repetabilă (Repeatable) și dependentă de timp (Time-dependent).

Printr-o comparare logică și succesivă a matricelor prezentate obținem alte matrice, care au caracter de mărimi relative de intensitate, astfel:

- Matricea Gradului de acoperire a ofertei prin cerere** pe domenii/ specializări la nivel SNIS – **MGAOC**^{SNIS}, obținută ca raport în expresie procentuală a **MC**^{SNIS} (Matricea Cererii) la **MO**^{SNIS} (Matricea Ofertei);

$$\text{Relația de calcul: } MGAOC^{SNIS} = \frac{MC^{SNIS}}{MO^{SNIS}} * 100 \quad (1)$$

- Matricea Raportului total studenți la cadre didactice** pe domenii/ specializări la nivel SNIS – **MTSCD**^{SNIS}, obținută ca raport a **MTS**^{SNIS} (Matricea Total studenți) la **MCD**^{SNIS} (Matricea Cadrelor didactice);

² Programe de studii

$$\text{Relația de calcul: } MTSCD^{SNIS} = \frac{MTS^{SNIS}}{MCD^{SNIS}} \quad (2)$$

- I. **Matricea Gradului de acoperire a Posturilor didactice cu Cadre Didactice** pe domenii/specializări la nivel SNIS – $MGAPDCD^{SNIS}$, obținută ca raport a MPD^{SNIS} (Matricea Posturilor Didactice) la MCD^{SNIS} (Matricea Cadrelor didactice);

$$\text{Relația de calcul: } MGAPDCD^{SNIS} = \frac{MPD^{SNIS}}{MCD^{SNIS}} \quad (3)$$

- J. **Matricea Ratei de Promovabilitate** pe domenii/specializări la nivel SNIS – MRP^{SNIS} , obținută ca raport în expresie procentuală a MA^{SNIS} (Matricea Absolvenți) la MC^{SNIS} (Matricea Cererii a studenților din aceeași promoție).

$$\text{Relația de calcul: } MRP^{SNIS} = \frac{MA^{SNIS}}{MC^{SNIS}} * 100 \quad (4)$$

Aceste matrice se întocmesc distinct la nivelul **programelor de licență, domeniilor de master și doctorat** și pot fi generate cu ușurință utilizând unele informatice de tipul Excel.

Elementele și macheta matricelor

Matricele SNIS au la bază metoda tabelului de corelație, un tabel cu dublă intrare reprezentând o formă specială a unei grupări combinate. Cu ajutorul tabelului de corelație, în funcție de modul de distribuție a frecvențelor, se obțin informații cu privire la nivelul și distribuția indicatorilor înscriși după cele două variabile (A și B). Variabilele care stau la formarea matricelor sunt:

Variabila A. Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare de licență/master/doctorat (sursa: *HG publicat anual în Monitorul Oficial al României*).

Variabila B. Mărimea/nivelul indicatorul înregistrat la nivelul fiecărei Instituții de Învățământ Superior (IIS) – în funcție de tipul de matrice, astfel:

- B.1. în matricea MO^{SNIS} **Oferta** – reprezentată prin numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați pe instituții de învățământ superior (capacitatea de școlarizare) (sursa: HG Anexa nr.2³)
- B.2. în matricea MC^{SNIS} **Cererea** – reprezentată prin numărul de studenți înscriși în primul an universitar la nivel de program de studiu pe instituții de învățământ superior (sursa: IIS, ARACIS, MECȘ)

³ Anexa nr.2. MO 527/16.VII.2014 Structura instituțiilor de învățământ superior de stat, domeniile de studii universitare de licență și specializările/programele de studii acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu, locațiile geografice de desfășurare, numărul de credite de studii transferabile pentru fiecare program de studii universitare, formă de învățământ și limbă de predare, precum și numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul universitar 2014-2015

- B.3. în matricea MTS^{SNIS} **Total Studenți pe domenii /specializări** – număr total de studenți la nivel specializare pe total ciclu/durată de studii (sursa: IIS, ARACIS, MECȘ)
- B.4. în matricea MCD^{SNIS} **Cadrele didactice pe domenii /specializări** – numărul de cadre didactice la nivel de specializare pe total ciclu/durată de studiu (sursa: IIS, ARACIS, MECȘ).
- B.5. Matricea MPDSNIS **Posturilor didactice** (din Statul de funcții) pe domenii/specializări la nivel SNIS – numărul de posturi didactice de la programele de studii cu frecvență și învățământ ID/IFR (sursa: IIS, ARACIS, MECȘ).
- B.6. în matricea MA^{SNIS} **Total absolvenți pe domenii /specializări** – număr total de absolvenți la nivel de specializare (sursa: IIS, ARACIS, MECȘ).

Astfel, primul element în caracterizarea SNIS îl reprezintă **capacitatea de școlarizare**, respectiv **oferta universitară**. În acest sens, este necesar să facem o distincție clară a indicatorilor care comensurează această componentă și care este sursa datelor.

Oferta universitară are în componență:

A. Oferta educațională se referă la curricula instituțiilor de învățământ și reprezintă totalul de experiențe de învățare directe și indirecte oferite studenților/cursanților.

- **În sens larg** = reprezintă domeniile fundamentale, ramura de știință, domenii de licență, programe de studii, discipline.
- **În sens restrâns** = ar desemna însuși conținutul procesului de instruire și formare.

În sens larg Oferta de școlarizare universitară este prezentată anual în HG Anexa 1 – *Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programeelor de studii universitare*.

Figura 2 Structura Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programeelor de studii universitare

Potrivit Hotărârii de Guvern 580/2014⁴, oferta educațională a Sistemului de Învățământ Superior românesc este structurată pe 6 domenii fundamentale, în care există 32 de ramuri de știință, care formează 86 de domenii de licență, unde se regăsesc 379 de specializări/ programe de studii. Această componentă reprezintă o dimensiune macro/agregată a sistemului. Din punct de vedere al conținutului și structurii oferta educațională se formează de-a lungul timpului rezultat din planul de dezvoltare a SNIS, a strategiei naționale asupra IS în general și a planurilor manageriale, a misiunilor asumate de fiecare universitate/instituție, în particular.

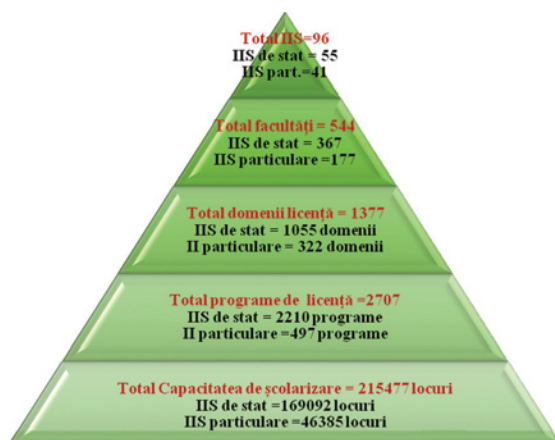
În viitorul apropiat, acest Nomenclator va suferi unele modificări conform ISCED⁵-2013, care este structurat pe 10 domenii și conține 109 domenii de licență.

B. Oferta de școlarizare se referă la structura organizatorică a instituției și capacitatea de școlarizare a instituțiilor de învățământ superior.

- **În sens larg** = specializări/ programe de studii, departamente, facultăți, campus universitar, resurse tehnico – materiale și facilitățile oferite.
- **În sens restrâns** = la numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în primul an de studii la programele de studii de licență, domeniile master, domeniile de doctorat și facilitățile oferite (număr locuri la buget⁶ și taxa).

Oferta de școlarizare este publicată anual în HG -Anexa 2, pentru fiecare IIS, ne fiind agregată per total domenii, programe de studii la nivel național.

Oferta de școlarizare/capacitatea de școlarizare, din punct de vedere al dimensiunii/mărimii este stabilită în urma proceselor de evaluare periodice realizate de ARACIS.

Trebuie să recunoaștem faptul că, în prezent, valoarea capacității de școlarizare pentru multe programe de studii este foarte mare, fiind programe evaluate acum 4 – 5 ani, când numărul de studenți înscriși era aproape dublu.

Prin îmbinarea celor două structuri prezentate în Fig.2 și Fig.3 a rezultat Matricea Ofertei educaționale și de școlarizare pe domenii/specializări de licență la nivel SNIS – MO^{SNIS}Licenta (Tabelul 1.)

Figură 3 Structura SNIS privind numărul domeniilor și a programelor de studii universitare de stat și particulare existente în anul univ. 2014 – 2015

⁴ Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programeelor de studii universitare Anexa 1

⁵ ISCED -International Standard Classification of Education

⁶ Cifra de școlarizare pentru studii finanțate de la bugetul de stat

Tabelul 1. Matricea Ofertei Universitare pe domenii /specializări de licență la nivel SNIS – MO^{SNIS} Licența

A. Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare de licență – Anexa nr.1. MO		B.1. Structura IIS - Anexa nr.2 MO										Total Oferta anul I pe programe de studii/ domenii
		Număr maxim de studenți care pot fi școlariți în primul an de studii, pe IIS de stat/particular în anul....(O)										
Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	Domeniul de licență (DL)	Specializarea/progrumul de studii de licență (S)	Număr de credite (ECTS)	Univ..1	Univ..2	...	Univ..j	...	Univ..z		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
10	Matematică și științe ale naturii	DL_1^{10}	S_1^{10} S_2^{10}	O_{11}^{10} O_{21}^{10} ...	O_{12}^{10} O_{22}^{10}	O_{1j}^{10} O_{2j}^{10}	O_{1z}^{10} O_{2z}^{10} ...	$\sum_{i=1}^z O_{i1}^{10}$ $\sum_{i=1}^z O_{i2}^{10}$...	
Total oferta anul I DFI 10		$\sum_{y=1}^n DL_y^{10}$	$\sum_{r=1}^n S_r^{10}$	-	$\sum_{j=1}^r O_{j1}^{10}$	$\sum_{j=1}^r O_{j2}^{10}$...	$\sum_{j=1}^r O_{jy}^{10}$...	$\sum_{j=1}^r O_{jz}^{10}$	$\sum_{i=1}^z \sum_{j=1}^r O_{ij}^{10}$	
20	Științe inginerești											
30	Științe biologice și biomedicale											
40	Științe sociale											
50	Științe umaniste și arte											
60	Știința Sportului și Educației Fizice											
Total oferta anul I SNIS					$\sum_{x=1}^{DFIX} O_{x1}^{DFI}$	$\sum_{x=1}^{DFIX} O_{x2}^{DFI}$...	$\sum_{x=1}^{DFIX} O_{xy}^{DFI}$...	$\sum_{x=1}^{DFIX} O_{xz}^{DFI}$	$\sum_{x=1}^{DFIX} \sum_{y=1}^r O_{xy}^{DFI}$	

Unde:

O_{ij}^{DFI} – număr maxim de studenți care pot fi școlarizați în primul an de studiu în domeniul fundamental „DFI” la specializarea „i” de instituția „j”.

i – specializarea;

j – universitatea / instituția de învățământ superior;

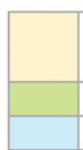
x – număr domenii fundamentale;

y – număr domenii de licență în DFI;

r – număr specializări;

z – numărul de IIS

Simbolistica culorilor:

Informația preluată din Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare de licență - HG

Informația preluată din structura IIS (MECȘ, ARACIS sau IIS)

Mărimea indicatorului obținut

În aceeași structură matricială se pot înscrie și ceilalți indicatori ai **Variabilei B**, formând celelalte matrice astfel:

B.2. în matricea MC^{SNIS} **Cererea** pe domenii/specializări la nivel SNIS – indicatorul este notat cu ST_{ij}^{DFI} reprezintă numărul studenților înscriși în anul I pe instituții de învățământ în domeniul fundamental „DFI” la specializarea „i” de instituția „j”.

După forma de finanțare aceștia pot fi: studenți la buget⁷ și studenți la taxa.

B.3. în matricea MTS^{SNIS} **Total Studenți** pe domenii /specializări - indicatorul este notat cu TS_{ij}^{DFI} reprezintă număr total de studenți la nivel specializare pe întreaga durată de studii (3 ani – 6 ani) pe instituții de învățământ în domeniul fundamental „DFI” la specializarea „i” de instituția „j”.

B.4. în matricea MCD^{SNIS} **Cadrele didactice** pe domenii/specializări – indicatorul este notat cu CD_{ij}^{DFI} reprezintă numărul de cadre didactice la nivel de specializare pe întreaga durată de studii pe instituții de învățământ în domeniul fundamental „DFI” la specializarea „i” de instituția „j”.

După forma de încadrare a cadrelor didactice aceștia pot fi: titulari sau asociați.

B.5. Matricea MPD^{SNIS} **Posturilor didactice** (din Statul de funcții) pe domenii/specializări - indicatorul este notat cu PD_{ij}^{DFI} – numărul de posturi didactice pe instituții de învățământ în domeniul fundamental „DFI” la specializarea „i” de instituția „j”.

⁷ Reprezintă cifra de școlarizare la buget

După forma de învățământ avem state de funcții la programe de învățământ cu frecvență (IF), cu frecvență redusă (IFR) sau la distanță (ID)

B.6. În matricea MA^{SNIS} Total absolvenți pe domenii /specializări - indicatorul este notat cu TA_{ij}^{DFI} – număr total de absolvenți la nivel de specializare pe instituții de învățământ în domeniul fundamental „DFI” la specializarea „i” de instituția „j”.

Tipuri de indicatori rezultați

În urma analizei matricelor rezultă următoarele tipuri de indicatori:

- cantitativi – atunci când se măsoară anumite valori,
- calitativi – atunci când se acordă un calificativ (ex. eficient / total neeficient)
- de prag – atunci când un indicator/indice atinge valorile stabilite anterior sau se încadrează între anumite limite minime și maxime,
- milestone – atunci când se ajunge la o condiție specifică (reglementat european sau de forumuri specializate).

De exemplu în baza analizei *indicatorilor*⁸ din cele 6 matrice de bază rezultă o serie de indicatori obținuți ca mărimi relative de structură determinați atât pe linie cât și pe coloană.

Tabelul 2. Indicatori rezultați pe coloana:

Nr.	Indicatorul	Semnificația
1	Structura indicatorului „x” pe domenii fundamentale (DFI) %	Structura indicatorului „x” pe domenii fundamentale (DFI) din total Oferta SNIS
2	Structura indicatorului „x” pe domenii de licență (DL) %	Structura indicatorului „x” pe domenii de licență (DL) din total Oferta DFI
3	Structura indicatorului „x” pe specializări / programe de studii de licență %	Structura indicatorului „x” pe programe de studii din total domenii de licență
4	Structura indicatorului „x” după durata de școlarizare/ numărul de credite %	Structura indicatorului „x” după durata de școlarizare din total Oferta SNIS
5	Structura indicatorului „x” pe programe de studii în limbi străine % (Anexa 3)	Structura indicatorului „x” în limbi străine din total Oferta SNIS

⁸ Indicatorii „x” existenți în cele 6 matrice de bază sunt: O_{ij}^{DFI} , ST_{ij}^{DFI} , TS_{ij}^{DFI} , CD_{ij}^{DFI} , PD_{ij}^{DFI} și TA_{ij}^{DFI} .

Tabelul 3. Indicatori rezultați pe linie:

Nr.	Indicatorul	Semnificația
1	Ponderea indicatorului „x” a DFI pe universități	Ponderea indicatorului „x” DFI de la universitatea j din total oferta universitară
2	Ponderea indicatorului „x” pe program de studiu pe universități	Ponderea indicatorului „x” programului de studiu de la universitatea j din total oferta program de studiu
3	Ponderea indicatorului „x” pe forme de proprietate	Ponderea indicatorului „x” programelor de studii după forma de proprietate
4	Ponderea indicatorului „x” pe regiuni de dezvoltare (Anexa 4)	Ponderea indicatorului „x” programelor de studii după regiunea de dezvoltare

În cele ce urmează, vom prezenta succint unele rezultate din interogarea și analiza primelor două matrice prezentate, respectiv matricea MO^{SNIS} Ofertei și matricea MC^{SNIS} Cererii SNIS în anul universitar 2014-2015

Un prim filtru al interogării instituțiilor de învățământ superior după numărul de domenii, matricea MO^{SNIS} ne prezintă următoarea distribuție: din totalul de 92 de instituții acreditate, 14 au toate cele 6 domenii fundamentale, respectiv sunt IIS comprehensive, din care 2 sunt instituții particulare (Anexa 1 și Anexa 2). Cele mai multe dintre universități au un singur domeniu, (41 de instituții din care 21 sunt de stat). (Tabelul 4)

Tabelul 4. Complexitatea IIS după numărul de domenii fundamentale

Nr. domenii fundamentale	IIS de stat	IIS particulare	Total IIS
cu toate cele 6 domenii	12	2	14
cu 5 domenii	6	0	6
cu 4 domenii	4	4	8
cu 3 domenii	3	1	4
cu 2 domenii	9	10	19
cu un singur domeniu	21	20	41
Total	55	37	92

Sursa: Monitorul Oficial al României anul 182 (XXVI) – Nr. 527, 16 iulie 2014 HG 580

Domeniul fundamental cel mai frecvent întâlnite în analiză ține de Științe sociale care se regăsește la 63 de IIS, din care 33 de instituții de stat, urmat de domeniul Științe umaniste și arte – 48 de instituții și de Științe biologice și biomedicale – 25 de IIS de stat și doar de 4 IIS particulare. (Tabelul 5)

Tabelul 5. Centralizator număr universități pe domenii fundamentate și forme de proprietate

Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	IIS de stat	IIS particulare	Total IIS
10	Matematică și științe ale naturii	23	9	32
20	Științe ingineresti	35	6	41
30	Științe biologice și biomedicale	25	4	29
40	Științe sociale	30	33	63
50	Științe umaniste și arte	34	14	48
60	Știința Sportului și Educației Fizice	19	5	24
Total		55	37	92

Sursa: Monitorul Oficial al României anul 182 (XXVI) –Nr. 527, 16 iulie 2014 HG 580

În anul universitar 2014-2015 oferta de școlarizare /capacitatea de școlarizare a SNIS era de 215477 locuri, din care aproximativ 100.000 locuri la Științele sociale, urmate la mare distanță de Științele ingineresti de 53693 locuri. Facultățile biologice și biomedicale cumulează doar 15300 locuri. (Tabelul 6)

Tabelul 6. Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul universitar 2014-2015 pe domenii și forme de proprietate

Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	IIS de stat	IIS particulare	Total IIS
10	Matematică și științe ale naturii	16382	1810	18192
20	Științe ingineresti	51263	2430	53693
30	Științe biologice și biomedicale	14320	980	15300
40	Științe sociale	62450	37515	99965
50	Științe umaniste și arte	20940	2725	23665
60	Știința Sportului și Educației Fizice	3737	925	4662
Total nr. maxim de studenți care pot fi școlarizați		169092	46385	215477

Sursa: Monitorul Oficial al României anul 182 (XXVI) –Nr. 527, 16 iulie 2014 HG 580

Într-o primă analiză a Structurii ofertei pe domenii fundamentale (DFI) pentru anul universitar 201-2015 a rezultat următoarea informație statistică:

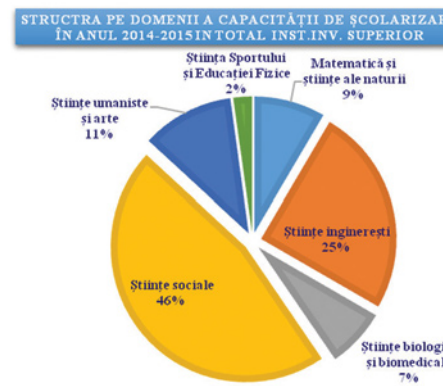

Figura 4

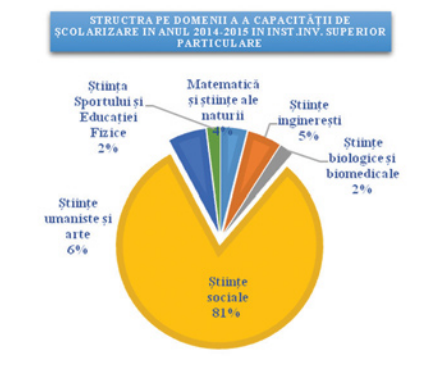

Figura 5

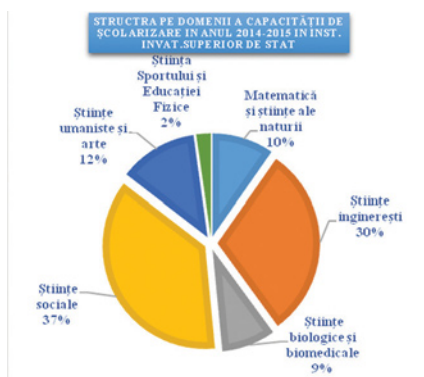
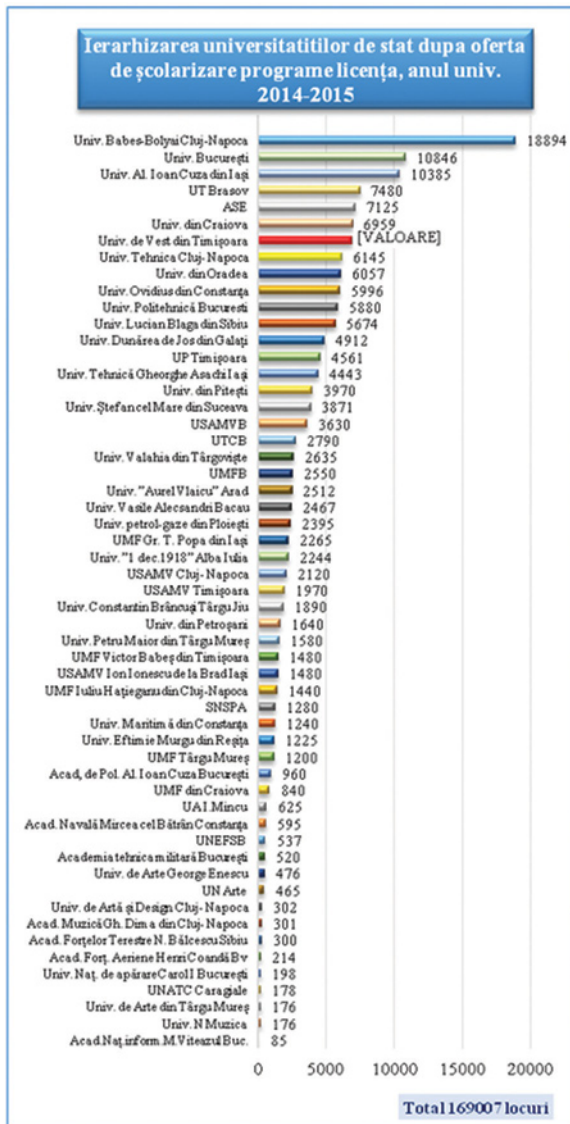
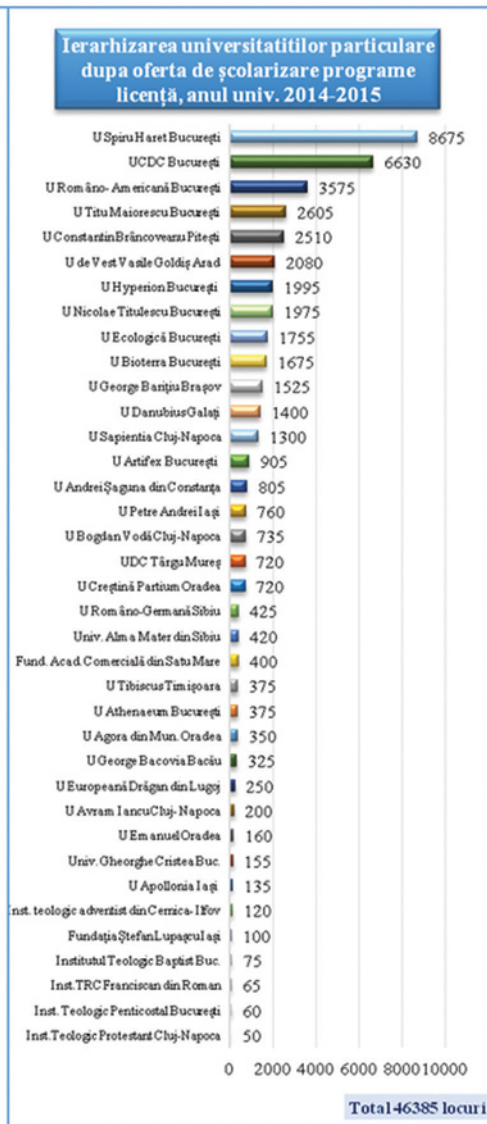

Figura 6

Figura 7

Figura 8

Potrivit reprezentărilor grafice se poate observa cu ușurință care este distribuția capacității de școlarizare pe universități și pe forme de proprietate. În anul universitar 2014-2015 existau doar trei universități, care aveau capacitatea de școlarizare de peste 10 mii de studenți și toate sunt instituții de stat. De exemplu, 11,17% din total oferta de școlarizare a IIS de stat este deținută de Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, urmată la mare distanță de Universitatea București cu o pondere de 6,4%. În topul universităților private oferta ce mai mare figurează la Universitatea „Spiru Haret” - 8675 de locuri, urmată de UCDC cu 6630 locuri.

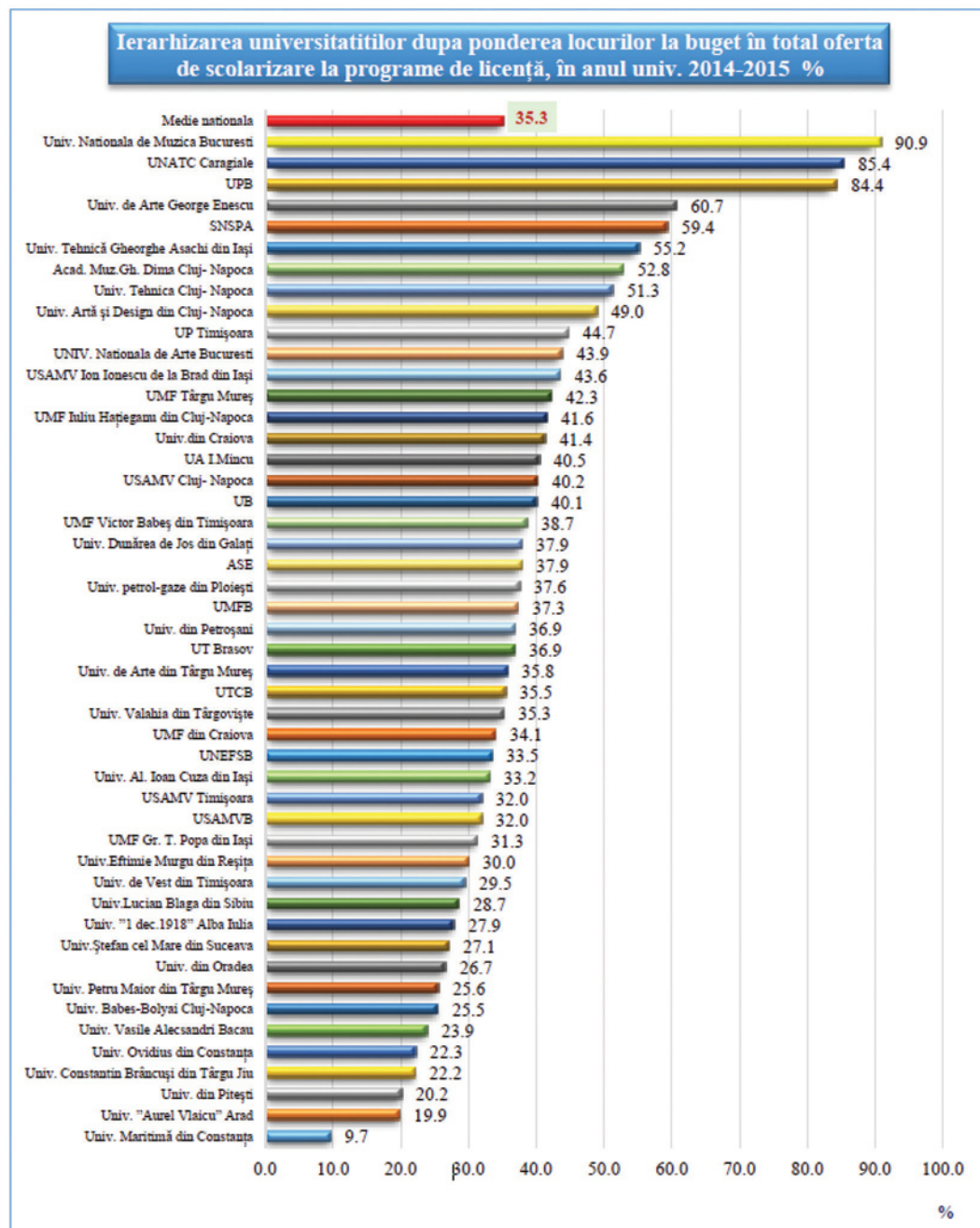

Figura 9

La fel de interesant este să analizăm oferta locurilor la buget și acoperirea acestora în total oferta și în total studenții înscriși. (Figura 9 și Figura 11)

Ierarhizarea universitatilor de stat dupa nr de studenti inscristi anul I la programe de licență, anul univ. 2014-2015

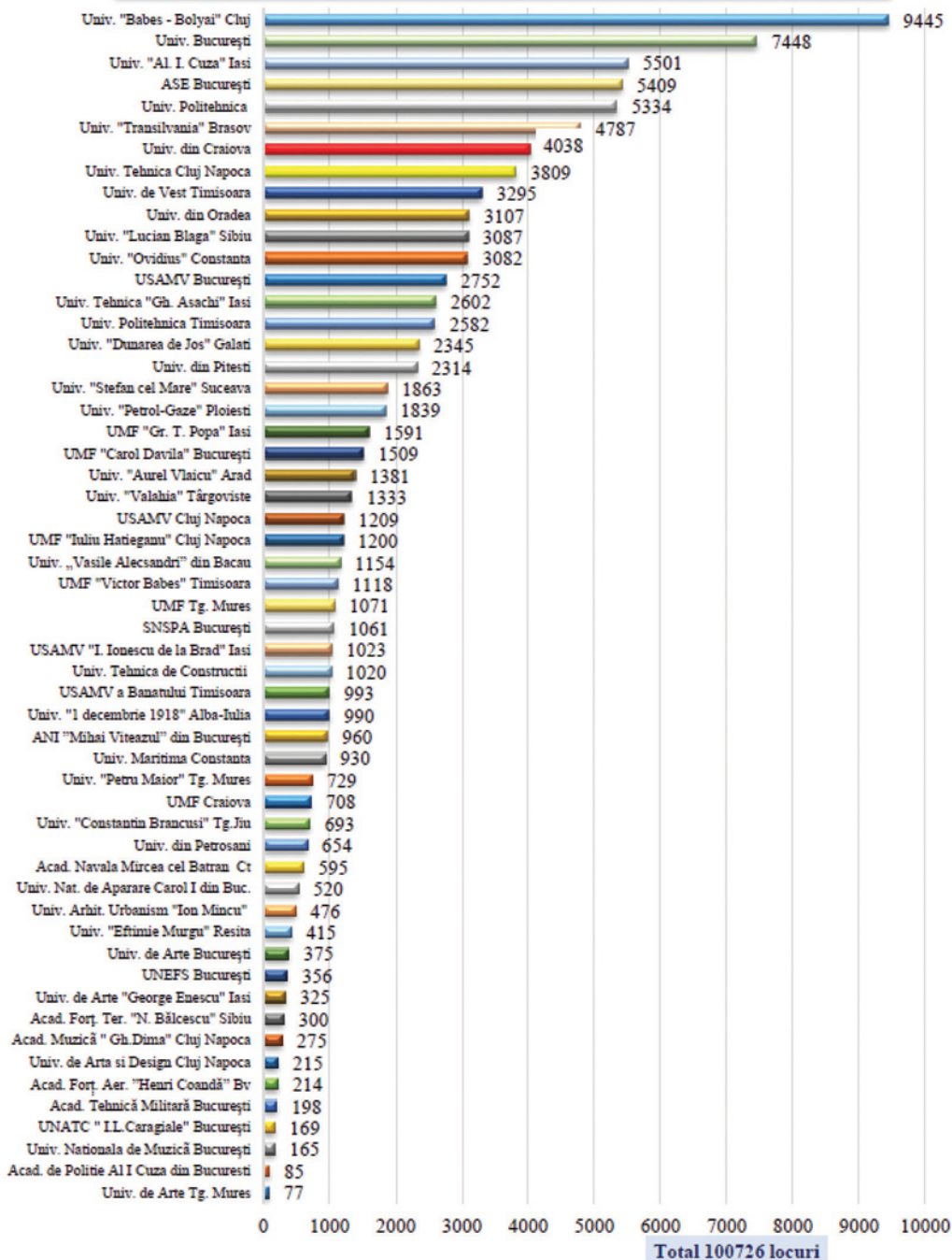

Figura 10

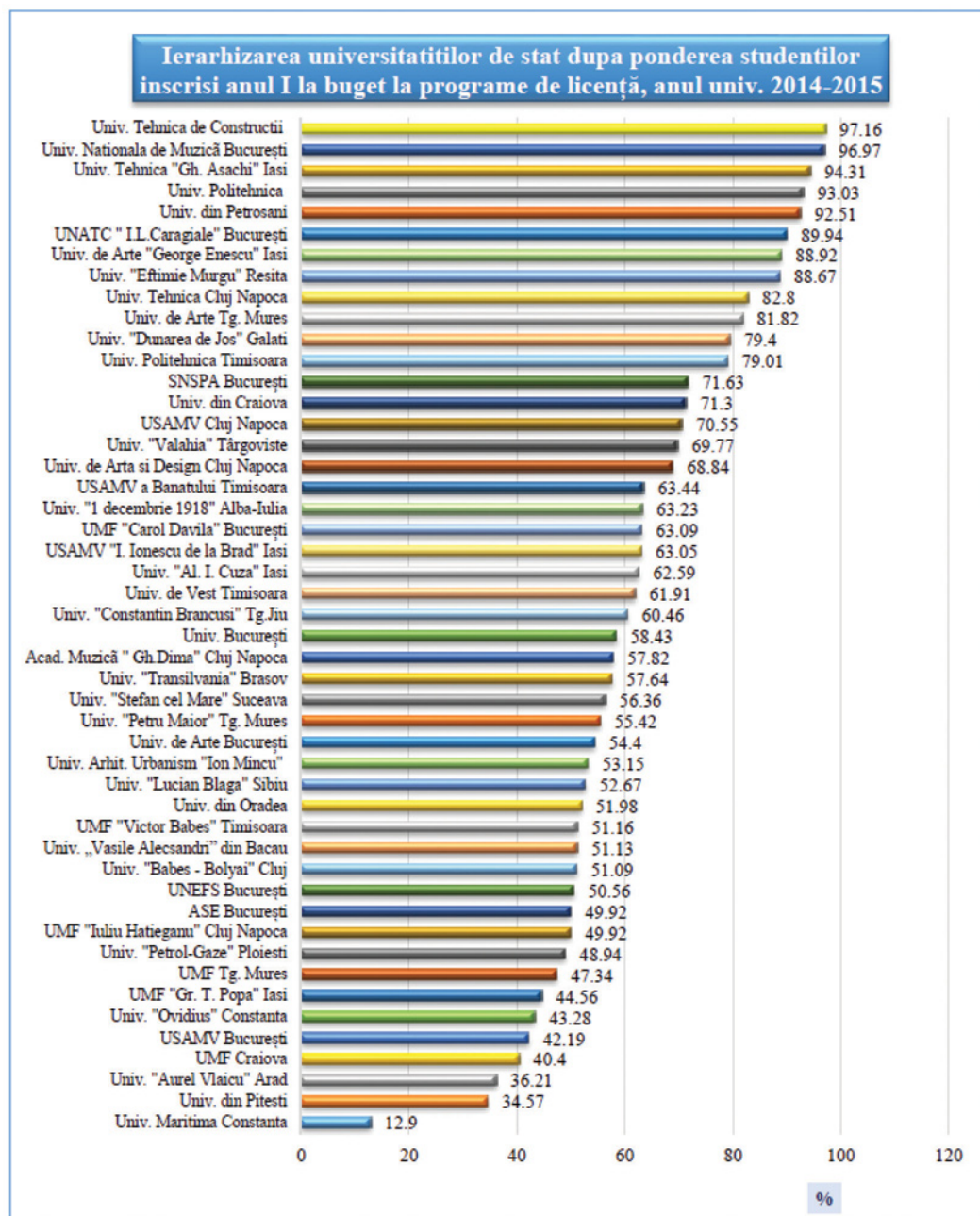

Figura 11

Din analiza în corelație a datelor din Matricea **Ofertei Universitare – MO^{SNIS}** și a datelor din Matricea **Cererii** (studenți înscriși în anul I la buget și taxa) **MC^{SNIS}** putem determina gradul de autofinanțare a universităților. (Figura 9)

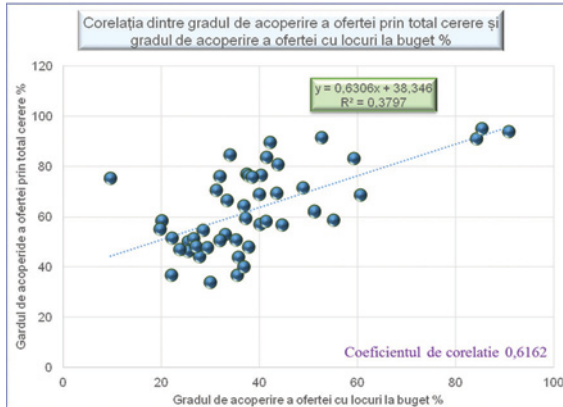

Figura 12

Din diagrama de corelație rezultă că există o intensitate moderată între gradul de acoperire a ofertei prin total cerere și gradul de acoperire a ofertei cu locuri la buget, prezentând un coeficient de corelație de 0,6162. Ceea ce presupune că distribuția locurilor la buget pe IIS de stat nu sunt corelate cu cererea.

Utilitatea matricelor

Volumul de informație statistică rezultat din matricele SNIS și ușurința prelucrării datelor, ne determină să afirmăm că, implementarea acestor matrice este necesară prin faptul că ar deveni un instrument util atât pentru MECS, ARACIS, cât și pentru fiecare IIS în parte, prin:

- **indicarea gradului în care obiectivele SNIS sunt atinse** (potrivit Strategiei Naționale pentru învățământul terțiar din România 2015-2020 MECS);
- **crearea premiselor în vederea optimizării ofertei** la nivel de SNIS în corelație cu Strategia Națională pentru învățământul terțiar din România;
- **unor dezvoltarea instrumente specifice adresate IIS/facultăți / departamente** prin care se stabilesc politicile educaționale de **optimizare a raportului dintre cerere și ofertă**;
- **îmbunătățirea nivelului de conștientizare** a raportului dintre cererea clienților, cererea pieței muncii și oferta universitară.

Totodată, prin informația oferită de matrice, ARACIS poate răspunde la întrebări frecvente ce apar în evaluările periodice, ca de exemplu:

- în ce măsură capacitatea de școlarizare solicitată de instituție este justificată prin cererea studenților?
- care este discrepanța între instituții privind raportul studenți/cadre didactice la nivelul aceluiași program de studii/domeniu?
- în ce măsură cererea clienților (studenților) este în corelație cu oferta de educație?
- care este distribuția pe regiuni de dezvoltare ale țării a domeniilor/programelor de studii similare?

Concluzii și propuneri

În concluzie, matricele activității SNIS, prin complexitatea acestora, oferă structurilor manageriale / de conducere, indiferent de forma de proprietate a instituției, un set complet de informații ca aceștia să poată lua deciziile optime în toate situațiile.

Matricele, prin intermediul transparenței datelor la nivelul întregului sistem, oferă o imagine amplă asupra vulnerabilității SNIS, ceea ce conduce spre reducerea riscurilor, respectiv spre creșterea eficienței și a calității sistemului.

Sperăm că structurile de conducere manageriale ale IIS vor defini mai atent la stabilirea și optimizarea ofertei universitare prin cunoașterea SNIS. Considerăm că, matricele SNIS reprezintă un instrument util pentru MECS, ARACIS și IIS, pentru că prezintă distribuția și interdependența ofertei și cererii universitare pe toate domeniile / programele de studii licență, domenii de master și/sau doctorat existente. Pentru a facilita transparența și acceptarea la toate nivelele a acestor matrice de analiză și diagnoză, este recomandabil ca acestea să fie elaborate anual de MECS în colaborare cu ARACIS.

Bibliografie

- *** <http://www.aracis.ro/despre-aracis/misiune/>
- *** Monitorul Oficial 527/16.VII.2014
- *** Baza de date privind numărul de studenți și cadre didactice IIS sunt preluate din sursele MECȘ

Anexa 1. Capacitatea de școlarizare în anul I pe universități de stat și domenii fundamentale în anul universitar 2014-2015

Cod DFI	10	20	30	40	50	60	Capacitatea de școlarizare anul I
Domeniul fundamental (DFI)/ Universitatea	Matematică și științe ale naturii	Științe inginerești	Științe biologice biomedic.	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința Sportului Educației Fizice	
Univ. Babeș-Bolyai Cluj-Napoca	3585	265	180	10760	3501	603	18894
Univ. București	2435	330	180	4695	3206		10846
Univ. „Al. Ioan Cuza” din Iași	2165	165	260	5590	2065	140	10385
UT Brașov	385	3580	335	2260	645	275	7480
ASE				7025	100		7125
Univ. din Craiova	775	1988	60	3080	686	370	6959
Univ. de Vest din Timișoara	1350	30	70	4150	1138	175	6913
Univ. Tehnica Cluj-Napoca	210	4904	20	545	466		6145
Univ. din Oradea	695	2100	455	2050	627	130	6057
Univ. „Ovidius” din Constanța	865	927	825	2340	829	210	5996
UPB	365	5515					5880
Univ. „Lucian Blaga” din Sibiu	320	1550	360	2610	769	65	5674
Univ. „Dunărea de Jos” din Galați	225	2065	345	1302	755	220	4912
UP Timișoara	286	3870		190	215		4561
Univ. Tehnică „Gh. Asachi” Iași	496	3847			100		4443
Univ. din Pitești	315	775	115	2030	525	210	3970
Univ. „Ștefan cel Mare” din Suceava	370	1271	60	1555	490	125	3871
USAMVB		3185	445				3630
UTCB		2745			45		2790
Univ. „Valahia” din Târgoviște	355	625		1295	270	90	2635
UMFB			2550				2550
Univ. „Aurel Vlaicu” Arad	275	668		1199	310	60	2512
Univ. „Vasile Alecsandri” Bacău	355	710	50	835	195	322	2467
Univ. Petrol-Gaze din Ploiești	255	950		965	225		2395
UMF „Gr. T. Popa” din Iași		90	2175				2265
Univ. „1 dec.1918” Alba Iulia	175	195		1185	639	50	2244
USAMV Cluj-Napoca		1745	375				2120
USAMV Timișoara		1730	240				1970
Univ. „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu		415	20	1235	130	90	1890
Univ. din Petroșani	50	818		772			1640
Univ. „Petru Maior” din Târgu Mureș	75	280		985	240		1580
USAMV Iași		1200	280				1480
UMF „Victor Babeș” Timișoara			1480				1480
UMF „I. Hațieganu” Cluj-Napoca			1440				1440
SNSPA				1280			1280
Univ. Maritimă din Constanța		1240					1240
Univ. „Efimie Murgu” din Reșița		320		830	50	25	1225
UMF Târgu Mureș			1160			40	1200
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București		50		890	20		960

Cod DFI	10	20	30	40	50	60	Capacitatea de școlarizare anul I
Domeniul fundamental (DFI)/ Universitatea	Matematică și științe ale naturii	Științe inginerești	Științe biologice biomedic.	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința Sportului Educației Fizice	
UMF din Craiova			840				840
UA I. Mincu					625		625
Academia Navală „Mircea cel Bătrân” Constanța		595					595
UNEFSB						537	537
Academia Tehnică Militară București		520					520
Univ. de Arte „George Enescu”					476		476
Univ. Arte					465		465
Univ. Artă și Design Cluj-Napoca					302		302
Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca					301		301
Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu				300			300
Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov				214			214
Univ. Națională de Apărare „Carol I” București				198			198
UNATC „I.L. Caragiale”					178		178
Univ. Muzică					176		176
Univ. de Arte din Târgu Mureș					176		176
Academia Națională de informații Mihai Viteazul București				85			85
Total IIS de stat	16382	51263	14320	62450	20940	3737	169092

Anexa 2. Capacitatea de școlarizare în anul I pe universități particulare și domeniile fundamentale în anul universitar 2014-2015

Cod DFI	10	20	30	40	50	60	Capacitatea de școlarizare în anul I
Domeniul fundamental (DFI)/ Universitatea	Matematică și științe ale naturii	Științe inginerești	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința Sportului și Educației Fizice	
Univ. „Spiru Haret” București	550	60	50	6765	765	485	8675
UCDC București	250			5905	475		6630
Univ. Româno-Americană				3575			3575
Univ. „T. Maiorescu” București	200		350	1905	150		2605
Univ. „C. Brâncoveanu” Pitești				2510			2510
Univ. Vest „V. Goldiș” Arad	245	110	495	1040	140	50	2080
Univ. „Hyperion” București	90	100		1580	225		1995
Univ. „N. Titulescu” București				1975			1975
Univ. Ecologică București	200	150		1205		200	1755
Univ. „Bioterra” București		1515		160			1675
Univ. „George Barițiu” Brașov				1525			1525
Univ. Danubius Galați				1400			1400
Univ. Sapientia Cluj-Napoca	80	495		570	155		1300
Univ. „Artifex” București				905			905
Univ. „A. Șaguna” Constanța				805			805
Univ. „Petre Andrei” Iași				760			760
Univ. „Bogdan Vodă” Cluj-Napoca				645		90	735
Univ. Creșt. „Partium” Oradea				320	400		720

Cod DFI	10	20	30	40	50	60	Capacitatea de școlarizare în anul I
Domeniul fundamental (DFI)/ Universitatea	Matematică și științe ale naturii	Științe inginerești	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința Sportului și Educației Fizice	
UDC Târgu Mureș	120			600			720
Univ. Româno-Germană Sibiu				425			425
Univ. „Athenaeum” București				375			375
Univ. „Tibiscus” Timișoara	75			300			375
Univ. „Agora” din Oradea				350			350
Univ. „George Bacovia” Bacău				325			325
Univ. Europ. „Drăgan” Lugoj				250			250
Univ. „Avram Iancu” Cluj- Napoca				100		100	200
Univ. „Emanuel” Oradea				80	80		160
Univ. Rom. de Științe și Arte „Gh. Cristea” București				125	30		155
Univ. „Apollonia” Iași			85	50			135
INSTITUTE ȘI FUNDAȚII							
Institutul Teologic Baptist București					75		75
Institutul Teologic Pentecostal București					60		60
Institutul Teologic Protestant Cluj- Napoca					50		50
Institutul Teologic Adventist Cernica- Ilfov				65	55		120
Fundația Ștefan Lupașcu- Institutul de Studii Europene din Iași				100			100
Institutul Teologic Romano-catolic Franciscan din Roman					65		65
Fundația Academia Comercială Satu Mare				400			400
Fundația universitară „Alma-Matre” Sibiu				420			420
Total IIS particulara	1810	2430	980	37515	2725	925	46385
TOTAL SNIS	18192	53693	15300	99965	23665	4662	215477

Anexa 3. Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I în limbi străine pe specializări și tipuri de instituții de învățământ superior în anul universitar 2014-2015

Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	Specializarea (S)	Nr. maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I		
			IIS de stat	IIS partic.	Total
10	Matematică și științe ale naturii	Matematică	60		60
		Informatică	535		535
		Informatică aplicată	75	30	105
		Fizică	50		50
		Chimie	150		150
		Inginerie chimică	25		25
		Geografie	20		20
		Geografia turismului	100		100
		Ecologie și protecția mediului	15		15
20	Științe inginerești	Construcții civile, industriale și agricole	50		50
		Inginerie civilă	370		370
		Inginerie electrică și calculatoare	120		120
		Electronică aplicată	205		205
		Tehnologii și sisteme de telecomunicații	220		220
		Autovehicule rutiere	90		90

Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	Specializarea (S)	Nr. maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I		
			IIS de stat	IIS partic.	Total
		Agricultură	80		80
		Calculatoare	230		230
		Ingineria informației	45		45
		Ingineria informației	30		30
		Automatică și informatică aplicată	60		60
		Inginerie mecanică	80		80
		Tehnologia construcțiilor de mașini	100		100
		Design industrial	100		100
		Tehnologia tricotelor și confecțiilor	30		30
		Navigație și transport maritim și fluvial	110		110
		Electromecanică navală	80		80
		Robotică	120		120
		Știința materialelor	30		30
		Inginerie economică industrială	130		130
		30	Științe biologice și biomedicale	Inginerie economică în domeniul electric, electronic și energetic	45
Inginerie economică în domeniul mecanic	100				100
		Biochimie	50		50
		Medicină	1235	60	1295
		Medicină veterinară	170		170
		Medicină dentară	320		320
40	Științe sociale	Farmacie	280		280
		Administrație publică	25		25
		Jurnalism	65		65
		Comunicare și relații publice	25		25
		Relații internaționale și studii europene	470		470
		Științe politice	195		195
		Administrarea afacerilor	735	50	785
		Economia firmei	50		50
		Economia comerțului, turismului și serviciilor		150	150
		Administrarea afacerilor în servicii de ospitalitate	50		50
		Administrarea afacerilor în comerț, turism, servicii, merceologie și managementul calității	100		100
		Informatică economică	100	100	200
		Contabilitate și informatică de gestiune	180		180
		Economie și finanțe (în limba engleză - Economics and finance)	100		100
		Finanțe și bănci	210		210
		Management	200	75	275
		Marketing	100		100
		Afaceri internaționale	50	150	200
		Economie și afaceri internaționale	100		100
		Pedagogie	30		30
Pedagogia învățământului primar și preșcolar	85		85		
50	Științe umaniste și arte	Artele spectacolului	11		11
60	Știința Sportului și Educației Fizice	Educație fizică și sportivă	25		25
Total nr. maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I în limbi străine			8416	615	9031
Pondereea studenți anul I la programe în limbi străine în total SNIS %			4,98	1,33	4,19
TOTAL PROGRAME IN LIMBI STRAINE (engleza + franceza + germana)			111	8	119

Reg. de dezvoltare	Nr crt.	Instituția de învățământ superior	Cifra de școlarizare anul I (oferta)	studenți înscriși anul I (cererea)	Acoperirea ofertei prin cereri %	Studenți anul I din care:		Gradul de acoperire ofertei prin locurile la buget %	Pondere studenți anul I % din care	
						la buget	cu taxa		la buget	la taxă
Col.0	Col.1	Col.2	Col.3	Col.4	Col.5 = Col.3	Col.6	Col.7	Col.6 = Col.3	Col.9 = Col.6 = Col.4	Col.10 = Col.7 = Col.4
NORD-VEST	1.	Univ. Tehnica Cluj Napoca	6145	3809	61,99	3154	655	51,33	82,8	17,2
	2.	USAMV Cluj Napoca	2120	1209	57,03	853	356	40,24	70,6	29,45
	3.	Univ. „Babeș - Bolyai” Cluj	18894	9445	49,99	4825	4620	25,54	51,1	48,91
	4.	UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj Napoca	1440	1200	83,33	599	601	41,6	49,9	50,08
	5.	Academia Muzică „Gh. Dima” Cluj Napoca	301	275	91,36	159	116	52,82	57,8	42,18
	6.	Univ. de Arte și Design Cluj Napoca	302	215	71,19	148	67	49,01	68,8	31,16
	7.	Univ. din Oradea	6057	3107	51,3	1615	1492	26,66	52	48,02
		Total	35259	19260	54,62	11353	7907	32,2	58,9	41,05
CENTRU	8.	Univ. „Transilvania” Brașov	7480	4787	64	2759	2028	36,89	57,6	42,36
	9.	Univ. „1 decembrie 1918” Alba-Iulia	2244	990	44,12	626	364	27,9	63,2	36,77
	10.	Univ. „Lucian Blaga” Sibiu	5674	3087	54,41	1626	1461	28,66	52,7	47,33
	11.	Univ. „Petru Maior” Tg. Mureș	1580	729	46,14	404	325	25,57	55,4	44,58
	12.	UMF Tg. Mureș	1200	1071	89,25	507	564	42,25	47,3	52,66
	13.	Univ. de Arte Tg. Mureș	176	77	43,75	63	14	35,8	81,8	18,18
			Total	18354	10741	58,52	5985	4756	32,61	55,7
NORD-EST	14.	Univ. „Vasile Alecsandri” din Bacău	2467	1154	46,78	590	564	23,92	51,1	48,87
	15.	Univ. Tehnica „Gheorghe Asachi” Iași	4443	2602	58,56	2454	148	55,23	94,3	5,60
	16.	USAMV „Ion Ionescu de la Brad” Iași	1480	1023	69,12	645	378	43,58	63	36,95
	17.	Univ. „Al. I. Cuza” Iași	10385	5501	52,97	3443	2058	33,15	62,6	37,41
	18.	UMF „Gr. T. Popa” Iași	2265	1591	70,24	709	882	31,3	44,6	55,44
	19.	Univ. de Arte „George Enescu” Iași	476	325	68,28	289	36	60,71	88,9	11,08
	20.	Univ. „Stefan cel Mare” Suceava	3871	1863	48,13	1050	813	27,12	56,4	43,64
		Total	25387	14059	55,38	9180	4879	36,16	65,3	34,7
SUD-EST	21.	Univ. „Ovidius” Constanța	5996	3082	51,4	1334	1748	22,25	43,3	56,72
	22.	Univ. Maritima Constanța	1240	930	75	120	810	9,68	12,9	87,1
	23.	Univ. „Dunărea de Jos” Galați	4912	2345	47,74	1862	483	37,91	79,4	20,6
		Total	12148	6357	52,33	3316	3041	27,3	52,2	47,84
SUD-MUNTENIA	24.	Univ. „Petrol-Gaze” Ploiești	2395	1839	76,78	900	939	37,58	48,9	51,06
	25.	Univ. „Valahia” Târgoviște	2635	1333	50,59	930	403	35,29	69,8	30,23
	26.	Univ. din Pitești	3970	2314	58,29	800	1514	20,15	34,6	65,43
		Total	9000	5486	60,96	2630	2856	29,22	47,9	52,06

Reg. de dezvoltare	Nr crt.	Institutiile de învățământ superior	Cifra de școlarizare anul I (oferta)	studenți înscriși anul I (cerere)	Acoperirea ofertei prin cerenii %	Studenți anul I din care:		Gradul de acoperire ofertei prin locurile la buget %	Pondere studenți anul I % din care	
						la buget	cu taxa		la buget	la taxă
Col.0	Col.1	Col.2	Col.3	Col.4	Col.5 = Col.4 = Col.3	Col.6	Col.7	Col.8 = Col.6 / Col.3	Col.9 = Col.4 = Col.6	Col.10 = Col.7 = Col.4
BUCUREȘTI - ILFOV	27.	Univ. Politehnica	5880	5334	90,71	4962	372	84,39	93	6,97
	28.	Univ. Tehnica de Construcții	2790	1020	36,56	991	29	35,52	97,2	2,84
	29.	Univ. Arhitectura și Urbanism „Ion Mincu”	625	476	76,16	253	223	40,48	53,2	46,85
	30.	USAMV București	3630	2752	75,81	1161	1591	31,98	42,2	57,81
	31.	Univ. București	10846	7448	68,67	4352	3096	40,13	58,4	41,57
	32.	UMF „Carol Davila” București	2550	1509	59,18	952	557	37,33	63,1	36,91
	33.	ASE București	7125	5409	75,92	2700	2709	37,89	49,9	50,08
	34.	Univ. Națională de Muzică București	176	165	93,75	160	5	90,91	97	3,03
	35.	Univ. de Arte București	465	375	80,65	204	171	43,87	54,4	45,6
	36.	UNATC „I.L. Caragiale” București	178	169	94,94	152	17	85,39	89,9	10,06
37.	UNEFS București	537	356	66,29	180	176	33,52	50,6	49,44	
38.	SNSPA București	1280	1061	82,89	760	301	59,38	71,6	28,37	
		Total	36082	26074	72,26	16827	9247	46,64	64,5	35,46
SUD-VEST	39.	Univ. din Craiova	6959	4038	58,03	2879	1159	41,37	71,3	28,7
	40.	UMF Craiova	840	708	84,29	286	422	34,05	40,4	59,6
	41.	Univ. „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	1890	693	36,67	419	274	22,17	60,5	39,54
		Total	9689	5439	56,14	3584	1855	36,99	65,9	34,11
VEST	42.	Univ. „Aurel Vlaicu” Arad	2512	1381	54,98	500	881	19,9	36,2	63,79
	43.	Univ. Politehnica Timișoara	4561	2582	56,61	2040	542	44,73	79	20,99
	44.	USAMV a Banatului Timișoara	1970	993	50,41	630	363	31,98	63,4	36,56
	45.	Univ. de Vest Timișoara	6913	3295	47,66	2040	1255	29,51	61,9	38,09
	46.	UMF „Victor Babeș” Timișoara	1480	1118	75,54	572	546	38,65	51,2	48,84
	47.	Univ. din Petroșani	1640	654	39,88	605	49	36,89	92,5	7,40
	48.	Univ. „Eftimie Murgu” Reșița	1225	415	33,88	368	47	30,04	88,7	11,33
		Total	20301	10438	51,42	6755	3683	33,27	64,7	35,28
	Total sistem	166220	97854	58,87	59630	38224	35,87	60,9	39,06	

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

Învățarea și predarea centrate pe student: o nouă provocare pentru universități?

Radu Mircea Damian

*Prof. univ. dr. ing. dr. H.C., membru AOȘR,
Universitatea Tehnică de Construcții București;
Director, Relații internaționale, proiecte și cooperare,
ARACIS
radu.damian@aracis.ro*

Adina Ghidura

*Inspector de specialitate,
Direcția Relații internaționale, proiecte și cooperare,
ARACIS
adina.ghidura@aracis.ro*

Rezumat: În articolul de față discutăm despre modul în care standardul referitor predarea și evaluarea centrate pe student (ESG 1.3), așa cum este definit în Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității (ESG) în Spațiul European al Învățământului Superior (SEIS), poate fi transpus la nivel intern în standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță a ARACIS. Analiza se bazează pe aplicarea unui chestionar în rândul evaluatorilor din universități, precum și în rândul unor evaluatori proprii înscriși în Registrul Național al Evaluatorilor – ARACIS. În urma cercetării se constată faptul că evaluatorii, fără a cunoaște în prealabil conținutul liniilor directoare ale acestui standard din ESG, au propus formulări relativ apropiate de cele care se regăsesc în majoritatea acestor linii directoare. Acest fapt indică că implementarea acestui standard aferent ESG nu ar trebui să pună probleme deosebite universităților.

Cuvinte cheie: predarea și evaluarea centrată pe student; standarde; standarde de referință; indicatori de performanță.

Abstract: This paper presents opinions expressed by quality assurance evaluators from universities and ARACIS on the ESG 1.3 “Student centered learning, teaching and assessment” and its implementation in Romanian higher education system.

These opinions were collected during three training sessions organized by ARACIS in early spring 2015, before the ESG were approved by the ministerial conference in Yerevan, May 2015. A comparison was performed between the understanding of the trainees of ESG 1.3 and the Guidelines related to it, keeping in mind that the Guidelines had not been made available to them before or during the sessions.

The conclusion is that implementation of the concept of student centered learning, teaching and assessment should not be expected to lead to major difficulties in Romanian universities. Also, it was found from the answers of the trainees that they identified elements of this concept in other standards and in their corresponding guidelines, which confirms that all parts of the ESG should be considered in analyzing particular aspects of quality assurance.

Key words: *student-centered teaching and assessment; standards; standards of reference, key performance indicators.*

1. Introducere

Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității (ESG) în Spațiul European al Învățământului Superior (SEIS) au fost adoptate de Miniștrii responsabili pentru învățământul superior în anul 2005, pe baza unei propuneri pregătite de Asociația Europeană a Agențiilor de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ENQA) în cooperare cu Organizația Europeană a Studenților (ESU)¹, Asociația Europeană a Instituțiilor de Învățământ Superior (EURASHE) și Asociația Europeană a Universităților (EUA).

În preambulul documentului sus-menționat, în secțiunea Scop și concepte, există unele formulări direct legate de un element important pentru relațiile care se stabilesc în procesul didactic între studenți, cadre didactice și alte persoane „actori” implicate și interesate în pregătirea studenților. Acest articol își propune să ia în discuțiile percepția unor reprezentanți ai lumii universitare despre o formulare care apare pentru prima dată explicit într-un document cu valoare de referință („standard”) aprobat de miniștrii educației: învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student.

Menționăm faptul că, deja înainte de adoptarea oficială a ESG, această idee a fost considerată de ARACIS ca foarte importantă atât pentru instituțiile de învățământ superior, cât și pentru agențiile de asigurare a calității. În cadrul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS” cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, ARACIS a organizat trei sesiuni de formare a evaluatorilor din universități („evaluatori interni”), respectiv persoane implicate în asigurarea internă a calității, precum și a unor evaluatori proprii („evaluatori externi”) înscrși în Registrul Național al Evaluatorilor - ARACIS (RNE - ARACIS), cadre didactice în învățământul superior din România, în cadrul cărora această problemă a fost pusă în discuție în legătură cu noile ESG. Sesiunile au fost organizate în perioada martie – mai 2015 la București, Timișoara și Alba-Iulia, pentru un grup țintă de 148 evaluatori interni și 121 evaluatori externi. Participanților le-a fost prezentată propunerea pentru „noile” ESG (2015) care urma să fie prezentată miniștrilor responsabili cu învățământul superior din SEIS la Conferința de la Erevan, Armenia, 14 – 15 mai 2015, în comparație cu „vechile” ESG (2005) aprobate de miniștri la Conferința de la Bergen, Norvegia.

¹ ESU a fost cunoscut anterior sub numele ESIB – Organizațiile Naționale ale Studenților din Europa

La finalul fiecărei sesiuni de formare, participanții au completat un chestionar de evaluare în care au fost invitați să prezinte idei și propuneri de indicatori de calitate în măsură să contribuie la îmbunătățirea Metodologiei de evaluare externă a ARACIS. Informațiile primite de la participanți pe această cale sunt în general interesante și au contribuit în bună măsură la conturarea ideilor din prezentul articol.

Întrucât în noile standarde învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student apar ca un standard distinct (ESG 1.3) împreună cu liniile directoare subsecvente, în chestionarul de evaluare, participanții au fost rugați să exprime opiniile proprii asupra acestui aspect. În acest mod, ARACIS a încercat să obțină câteva „date primare” din care să estimeze cât de pregătiți sunt evaluatorii din ambele grupuri (interni și externi) pentru implementarea acestui standard și totodată să contribuie la pregătirea noii metodologii de evaluare externă și a viitoarelor sesiuni de formare a evaluatorilor. Menționăm că, pentru a atinge obiectivul propus, nu au fost prezentate liniile directoare, astfel încât răspunsurile să reflecte părerile proprii ale participanților despre cum ar trebui acționat pentru a pune în practică standardul.

Standardul (ESG) 1.3 Învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student este formulat sub forma „Instituțiile trebuie să se asigure că programele sunt oferite în așa fel încât să încurajeze studenții să aibă un rol activ în crearea procesului de învățare și că evaluarea studenților reflectă această abordare”².

2. Cum privesc evaluatorii indicatorul ARACIS „centrarea pe student a metodelor de învățare”³, raportând aceste propuneri la standardul existent în noile ESG-uri⁴

Deoarece printre indicatorii de performanță din Metodologia de evaluare externă, standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță a ARACIS și Ghidul activităților de evaluare a calității programelor de studii universitare și a instituțiilor de învățământ superior apare „centrarea pe student a metodelor de învățare” am considerat ca noul ESG 1.3 nu va constitui pentru evaluatori un concept de „noutate absolută”. De altfel, în cadrul procesului didactic în multe universități acest element constituie o preocupare, de cele mai multe pusă în practică implicit, în funcție de experiența, pregătirea, metodele sau talentul pedagogic al cadrelor didactice. Evaluările ARACIS, după metodologia și ghidurile în vigoare, țin seama într-o oarecare măsură și de aceste aspecte, însă nu toate rapoartele de evaluare le menționează cu ponderi comparabile.

După cum era de așteptat, răspunsurile evaluatorilor au fost diverse și în ele se regăsesc, într-o formulare sau alta, elemente cuprinse în liniile directoare ale ESG 1.3. Pentru a evalua frecvența cu care fiecare dintre liniile directoare apare în răspunsurile evaluatorilor, acestea au fost numerotate cu cifre de la 1 la 14, în ordinea din ESG. Toate răspunsurile evaluatorilor au fost concentrate într-un

² A se vedea <http://www.aracis.ro/> ESG-urile în limba română, versiune aprobată de Consiliul ARACIS.

³ A se vedea: http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Proceduri/Metodologie_de_evaluare_externa.pdf

⁴ A se vedea: http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Informatii_publice/6__curat_pentru_site__ESG_RO_RMD_OS.docx

document care le-a cuprins în integralitatea lor și fiecare răspuns care avea legătură cu una sau mai multe dintre liniile directoare a fost considerat semnificativ, în sensul că arată că persoana care l-a formulat gândește în spiritul liniilor directoare respective. Formularea „în spiritul liniilor directoare respective” am considerat-o ca o precizare necesară, întrucât era foarte puțin probabil să se regăsească formulări „ad-literam” ale liniilor directoare, ceea ce nici nu s-a întâmplat. În continuare, se prezintă sub formă de tabel datele rezultate din prelucrarea răspunsurilor.

Nr.crt. al LD	Linia directoare (LD)	Frecvență răspuns evaluatori		Total
Învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student din perspectiva evaluatorilor				
1	Respectă și ia în considerare diversitatea studenților și a necesităților lor, permițând trasee de învățare flexibile	37	18	55
2	Ia în considerare și folosește metode diferite de organizare a procesului de învățare și predare, acolo unde este cazul	25	17	42
3	Folosește în mod flexibil o varietate de metode pedagogice	20	17	37
4	Evaluează în mod regulat și modifică, atunci când e cazul, modul de organizare a procesului de învățare și predare și metodele pedagogice	27	7	34
5	Încurajează simțul autonomiei pentru cei care învață, asigurând în același timp orientare adecvată și sprijin din partea profesorilor	35	16	51
6	Promovează respectul reciproc în relația student-profesor	4	8	12
7	Are proceduri potrivite pentru a soluționa nemulțumirile studenților	3	0	3
8	Evaluatorii sunt familiarizați cu testările și metodele de examinare existente și primesc sprijin în dezvoltarea competențelor proprii în acest domeniu	8	7	15

Nr.crt. al LD	Linia directoare (LD)	Frecvență răspuns evaluatori		Total
9	Criteriile și metodele de evaluare, cât și modalitățile de notare, sunt publicate din timp	527		
10	Evaluarea permite studenților să demonstreze la ce nivel au fost atinse rezultatele așteptate ale învățării. Studenților li se oferă informații („feedback”), care, dacă este necesar, sunt legate de consiliere pentru procesul de învățare	48	20	68
11	Acolo unde este posibil, evaluarea este efectuată de mai mult decât un examinator	0	0	0 Procedura este reglementată și utilizată curent în universități
12	Reglementările pentru evaluare țin cont de circumstanțe atenuante	0	0	0
13	Evaluarea este coerentă, aplicată în mod corect tuturor studenților și efectuată în conformitate cu procedurile stabilite	12	2	14
14	Există o procedură oficială de contestare a evaluării de către studenți	0	0	0 Procedura este reglementată și utilizată curent în universități

3. Concluzii

În urma analizării răspunsurilor evaluatorilor interni și externi în cadrul sesiunilor de formare organizate de către ARACIS în proiectul QUALITAS se constată că evaluatorii, fără a cunoaște în prealabil conținutul liniilor directoare ale acestui standard, au propus formulări relativ apropiate de cele care se regăsesc în majoritatea acestor linii directoare.

Cea mai frecventă referință este, pe total (68), la linia directoare 10, în care nu surprinde menționarea rezultatelor învățării în procesul de evaluare, întrucât toți evaluatorii sunt cadre didactice. Totuși, partea de consiliere sau de cea de

”feed-back” a fost percepută în discuțiile cu participanții la sesiunile de formare, pe marginea acestui standard, mai mult ca un deziderat decât ca o practică curentă. În aceeași categorie ar putea intra și linia directoare 1, care se referă la diversitatea studenților, a necesităților lor și la trasee de învățare flexibile, pentru care numărul de referiri se situează pe cea de a doua poziție (55), ca și linia directoare 5, cu 51 de referiri.

Numărul total de referiri relativ ridicat la unele linii directoare, respectiv, 2 - metode diferite de organizare a procesului de învățare și predare (42), 3 - utilizarea flexibilă a unei varietăți de metode pedagogice (37), 4 - evaluarea regulată și modificarea, atunci când e cazul, a modului de organizare a procesului de învățare și predare și metodele pedagogice (34), arată importanța acestora pentru evaluatori. Unele acțiuni sunt deja implementate în universități, astfel încât aplicarea standardului 1.3 nu va crea probabil probleme speciale.

Pe de altă parte, liniile directoare la care referirile au fost puține sau chiar au lipsit sunt cele asupra cărora universitățile vor trebui să reflecteze mai mult și să ia măsuri de punere în aplicare în cel mai scurt timp, de preferință înainte de începerea unui nou an universitar. Dintre acestea, considerăm însă că liniile directoare 9 - criteriile și metodele de evaluare, cât și modalitățile de notare, sunt publicate din timp (7) și 13 - evaluarea este coerentă, aplicată în mod corect tuturor studenților și efectuată în conformitate cu procedurile stabilite (14) nu vor pune probleme de punere în aplicare și este probabil ca tocmai faptul că ele sunt deja operaționale să fi determinat evaluatorii să nu facă referiri la aceste aspecte.

Totuși, există unele linii directoare la care evaluatorii nu s-au referit deloc în chestionarele de evaluare (v. Tabel), și anume 11, 12 și 14. Explicațiile posibile ale acestei situații sunt menționate la rubrica „observații” din tabel (pentru 11 și 14). Absența oricărei referiri la linia directoare 12 nu surprinde, întrucât aceasta, chiar în formularea din ESG are, în opinia noastră, un caracter oarecum imprecis. Astfel, în limba engleză (limba în care este formulată versiunea originală a ESG) termenul este „mitigating circumstances” iar în versiunea în limba franceză⁵ termenul utilizat este „circonstances atténuantes”, utilizat și în versiunea în limba română. Practic, linia directoare impune stabilirea unor situații care să țină seama de anumite probleme pe care studenții le-ar fi putut invoca pentru a explica unele rezultate obținute în procesul de evaluare, fără a se aduce alte clarificări în acest sens. Deși este posibil ca la anumite universități din România să existe unele reglementări în acest sens, altele decât certificate medicale care justifică absența de la procesul didactic sau de evaluare în anumite perioade, perioadele de stagii în alte universități etc., autorii nu consideră că acest tip de reglementări intră în practica obișnuită și nici procedurile curente de evaluare internă sau externă nu le menționează.

Pe de altă parte, evaluatorii s-au referit la standarde care nu sunt prevăzute la 1.3 în noile ESG-uri dar care, în opinia lor, au legătură cu învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student. Astfel, evaluatorii externi (E) și cei interni (I) au propus:

⁵ A se vedea: <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg/>

- reglementarea ca indicator a unei referințe privind mărimea concretă a formațiilor de studiu, pentru a evita formații de studiu prea mari, astfel încât activitatea didactică să se desfășoare în bune condiții (E/I);
- mediatizarea unor povești de succes ale absolvenților, studenților cu rezultate deosebite (E);
- participarea activă a studenților în dezvoltarea programelor de studiu (E);
- elaborarea unui standard care trebuie să evalueze implicarea stakeholderilor în activitățile desfășurate în universități, pe parcursul ciclurilor de licență și master (E);
- stabilirea de criterii obiective de evaluare a studenților, pornind de la competențe și cerințele de inserție pe piața muncii (E);
- planul de învățământ, fișa disciplinei să urmărească acoperirea / realizarea unor competențe necesare integrării pe piața muncii. De aceea, ar fi util ca planurile de învățământ să fie elaborate în colaborare cu studenții și angajatorii (I);
- colaborarea cu mediul de afaceri și stimularea implicării acestuia în desfășurarea activității academice, prin participarea la cursuri și seminarii, oferirea de studii de caz și pregătirea/ preluarea de studenți în cadrul entităților de afaceri și nu numai; toate acestea trebuie asigurate prin intermediul parteneriatelor cu entitățile de afaceri (I);
- includerea organizațiilor studențești, fie și numai ca observatori, în comisiile de asigurare a calității (I);
- programe de studii, planuri de învățământ, fișele de disciplină care au în vedere documente de bază, de exemplu: "clasificarea ocupațiilor din România", "clasificarea internațională standard a ocupațiilor", "cadru național al calificărilor", "cadru european al calificărilor" – competențe profesionale și transversale ce vor fi dobândite (I);
- organizarea de schimburi de experiență inter-instituționale în care studenții explică rolul lor în procesul de învățare (I);
- îmbunătățirea practicilor de admitere (I);
- prezentarea unor documente prin care să se dovedească existența spațiilor și dotărilor suficiente, inclusiv pentru studiul individual al studenților (resurse bibliografice, săli de lectură, săli de studiu etc. (I)

Se constată că printre aceste propuneri se numără și o parte dintre cerințele normative obligatorii ale ARACIS, unele cu indicatori cantitativi, pentru buna funcționare a programelor de studii și instituțiilor de învățământ superior, ceea ce arată că ele rămân importante pentru evaluatori, atât interni cât și externi. Totodată se constată, oarecum surprinzător, o oarecare diferență de percepție a legăturii unor indicatori cu liniile directe ale 1.3 între evaluatorii externi și cei interni.

O altă observație care rezultă din analizarea acestor chestionare este aceea că, unii dintre indicatorii propuși de către evaluatori se regăsesc deja în noile ESG-uri, însă sunt aferenți altor standarde, precum: 1.2. Proiectarea și aprobarea

programelor, 1.4 Admiterea studenților, parcursul, recunoașterea și certificarea, 1.6 Resurse de învățare și sprijin pentru studenți, 1.7 Managementul informației, 1.9 Monitorizare continuă și evaluare periodică a programelor.

În concluzia acestui demers, putem afirma faptul că evaluatorii au formulat unele propuneri de standarde pentru standardul ESG 1.3 Învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student care arată că implementarea acestuia nu ar trebui să pună probleme deosebite universităților. În opinia autorilor, rămâne totuși sub semnul întrebării posibilitatea practică de a implementa în activitățile practice cu studenții acest standard în condițiile unor formații de studiu cu număr mare de studenți.

De asemenea, faptul că evaluatorii s-au referit și la alte standarde prevăzute în noile ESG-uri arată că acestea se completează destul de bine pentru a asigura că învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student sunt obiective realizabile în sistemul de învățământ superior din România.

Bibliografie:

Standarde și linii directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG), 2005, în limba engleză http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/09/ESG_3edition.pdf

Standarde și linii directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG) (noile ESG-uri), aprobate de Conferința Ministerială de la Erevan, 14 - 15 mai 2015, în limba engleză http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf, în limba franceză http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20French_by%20R%C3%A9seau%20FrAQ.pdf, în limba română <http://www.aracis.ro/>

Metodologia de evaluare externă, standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță a ARACIS, http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Proceduri/Metodologie_de_evaluare_externa.pdf

Ghidul activităților de evaluare a calității programelor de studii universitare și a instituțiilor de învățământ superior (ARACIS), <http://www.aracis.ro/proceduri/>

Fișe de evaluare evaluatori interni, sesiuni de formare organizate în București, Timișoara și Alba-Iulia în perioada martie – mai 2015 (documente interne)

Fișe de evaluare evaluatori externi, sesiuni de formare organizate în București, Timișoara și Alba-Iulia în perioada martie – mai 2015 (documente interne)

Analiza statistica a evoluției absolvenților de liceu în România, în perioada 2000-2014

Emilia Gogu

Conf.univ.dr.

ASE

Mihaela Mureșan

Prof. univ.dr.

UCDC București

Marinella Sabina Turdean

Conf.univ. dr.

UCDC București

Abstract: *Statistical analysis of the evolution of high school graduates in Romania, during 2004-2014*

The thematic approached in the paper refers to the upper secondary system, in order to identify its strong and weak points, in relation with the completion of the secondary educational cycle and with the graduation rate to the bachelor exam.

The paper aims at analyzing the main characteristics of the upper secondary system, taking into consideration the input and output indicators, for a better view of the efficiency of the system. The desk research has been focused on the identification of the actual context of the upper secondary system, from both perspectives, i.e. infrastructure and human resources. Simultaneously, the research has been conducted in the direction of specific system results, namely the number of graduates with bachelor degree.

Keywords: *upper secondary system, educational efficiency in uppersecondary system*

1. Analiza statistica a evoluției absolvenților de liceu în România, în perioada 2000-2014

Analiza principalelor tendințe privind evoluția absolvenților de liceu din România este realizată conform indicatorilor de baza care fac parte din Sistemul National de Indicatori pentru Educație (SNIE)¹. Acest sistem este compatibil cu sistemele internaționale de indicatori (Sistemul Statistic European, construit de EUROSTAT, sistemul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică - OECD, sistemul Institutului de Statistică al UNESCO - UIS).

¹ Conform raportului elaborat în cadrul proiectului Sistemul Integrat al Învățământului din România, coordonat de Unitatea de Management a Proiectelor cu Finanțare Externă.

Pentru a surprinde evoluția absolvenților de liceu în perioada 2000-2014, am structurat și dezvoltat într-o succesiune logică un set de indicatori de bază care vizează analiza principalelor caracteristici ale Sistemului de Învățământ Liceal (SIL) focalizați prin caracterizat prin următoarele dimensiuni și indicatori:

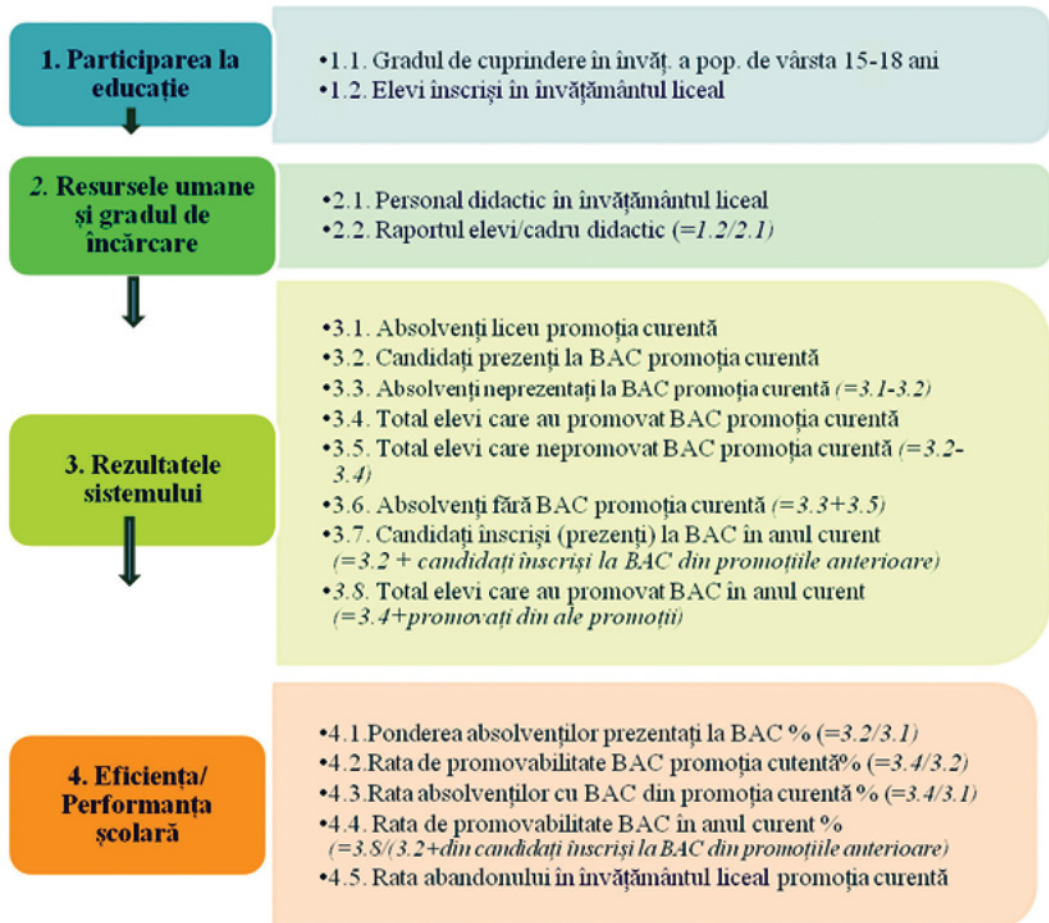

Figura nr. 1 Dimensiunile și indicatorii de analiza a rezultatelor și performanței școlare a sistemului liceal

Sursa: Realizat de autori

Analizând cele patru dimensiuni prin prisma elementelor de efort și efect putem constata că, primele două dimensiuni se încadrează în categoria elementelor de efort (ca indicatori de intrare) și ultimele două în categoria elementelor efect (ca indicatori de ieșire).

Alegerea noastră a fost determinată de faptul că valorile indicatorilor pot fi în mod adecvat interpretate în relație cu alți indicatori. În sistemul de educație în general calitatea rezultatelor (ieșirilor) depinde în mod direct de calitatea condițiilor/contextului (intrărilor).

2. Participarea la educație, resursele umane și gradul de încărcare a personalului didactic

Indicatorii de participare la educație urmăresc, pe de o parte, subiecții educației - elevii (rata brută de cuprindere, număr elevi înscriși în învățământul liceal). Pe de altă parte, analiza noastră are în vedere resursele umane care lucrează în învățământul liceal, mai exact personalul didactic.

Tabelul 1 Rata brută de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, elevii înscriși, personalul didactic în liceu și în perioada 2000-2014

An școlar	Gradul de cuprindere în învățământ a pop. de vârstă 15-18 ani % ²	Elevi înscriși în liceu	Personal didactic	Raportul elevi/personal didactic
	<i>1.1.</i>	<i>1.2</i>	<i>2.1.</i>	<i>2.2 = 1.2/2.1</i>
2000/2001	74,6	687919	64018	11
2001/2002	73,9	710663	64729	11
2002/2003	74,6	740404	60988	12
2003/2004	76,5	758917	58925	13
2004/2005	78,7	773843	62192	12
2005/2006	81,6	767439	61914	12
2006/2007	81,7	780925	62048	13
2007/2008	83,0	791348	61620	13
2008/2009	88,5	784361	60647	13
2009/2010	88,8	837728	60255	14
2010/2011	86,2	866543	59609	15
2011/2012	84,2	888768	59380	15
2012/2013	82,2	817058	57080	14
2013/2014	81,4	776616	56843	14
2014/2015	84,2	727072	55913	13
<i>Indicatori statistici medii</i>				
<i>Media anuală (pers./an)</i>		<i>780640</i>	<i>60411</i>	<i>13</i>
<i>Modificarea medie anuală absolută (pers./an)</i>		<i>2796</i>	<i>-579</i>	<i>-</i>
<i>Ritmul mediu anual de dinamică %</i>		<i>0,396</i>	<i>-0,962</i>	<i>-</i>
<i>Modificarea absolută 2014 față de 2000 (pers.)</i>		<i>39153</i>	<i>-8105</i>	<i>2</i>
<i>Dinamica 2014 față de 2000 %</i>		<i>105,69</i>	<i>87,34</i>	<i>118,18</i>

Sursa: Calcule după <https://statistici.insse.ro/shop/> accesat octombrie 2015

² Gradul de cuprindere în învățământ (rata specifică de cuprindere școlară pe grupe de vârstă) reprezintă numărul total al elevilor de o anumită grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, ca raport procentual din totalul populației rezidente din aceeași grupă de vârstă.

- 1.1. În perioada de referință rata brută de cuprindere în învățământ a populației de vârstă corespunzătoare liceului (15-18 ani) a crescut cu aproximativ 10 puncte procentuale, de la 74,6% la 84,15%, nivelul maxim de 88,8% fiind atins în anul școlar 2009/2010.

Deși programele și proiectele derulate³ în ultimii ani în acest domeniu a determinat creșterea ratei brute de cuprindere în învățământ, ponderea tinerilor care au abandonat sistemul educațional, situată între 15-20% rămâne totuși ridicată față de media UE⁴. Ratele ridicate de abandon școlar în învățământul primar, gimnazial și în primii doi ani din învățământul liceal (ciclul inferior al liceului), renunțarea la studii după terminarea învățământului obligatoriu, intrarea pe piața muncii sau desfășurarea unor activități neremunerate în gospodărie determină în prezent ca unul din cinci tineri în vârstă de 15-18 ani să nu mai fie înscris în nici o formă de învățământ.

- 1.2. Anual în medie în SIL sunt înscriși 780 de mii de elevi, cu un spor mediu anual de 2796 de elevi. În anul școlar 2014/2015 față de anul de bază (2000/2001) numărul elevilor a sporit cu aproximativ 40 mii de elevi reprezentând o creștere relativă de 5,69%.

- 2.1. Deși numărul de elevi a sporit, nivelul personalului didactic în cei 15 ani analizați a scăzut cu mai bine de 8 mii de cadre didactice, respectiv cu -12,66%, ceea ce a determinat creșterea nivelului raportului dintre numărul de elevi/cadru didactic.

- 2.2. Amplitudinea raportului numărului de elevi /cadru didactic în perioada de referință variază între 11-15. În anul școlar 2010/2011 și 2011/2012 acest raport a înregistrat nivelul maxim de 15, în ultimul an analizat (2014/2015) fiind de 13:1.

Însă în realitate raportul este mai mare, întrucât foarte multe licee au și clase de gimnaziu V-VIII, unde aceleași cadre didactice, au ore la ambele nivele de educație (Nivel ISCED 3 și 4).

3. Indicatorii de rezultate promoția curentă

Din perspectiva indicatorilor care urmăresc să surprindă rezultatele învățământului liceal observăm o evoluție fluctuantă în perioada de referință (Tabel 2). Din anul școlar 2000/2001 până în anul școlar 2007/2008 numărul absolvenților a crescut constant, fiind atins numărul maxim din acest interval (peste 218 000). După această dată urmează o evoluție fluctuantă, anul 2011/2012 înregistrând cea mai importantă scădere în comparație cu anul anterior, 45430 absolvenți neprezenți la BAC comparativ cu 5560 elevi neprezenți în anul 2011.

³ Potrivit Ordonanței de Urgență 23 decembrie 2013, din anul școlar 2015-2016, învățământul obligatoriu va fi de 11 ani, în loc de 10, așadar sunt obligatorii clasa pregătitoare, clasele I-VIII și IX-X.

⁴ Obiectivul Uniunii Europene privind problema abandonului școlar este clar și ferm: o rata de abandon școlar în UE sub 10% până în 2020.

Tabloul 2 Analiza rezultatelor și eficienței sistemului liceal pe promoția curentă în perioada 2000-2014

An	3. Rezultate promoția curentă				4. Eficiența promoția curentă			Rata abandonului școlar liceal %	
	Absolvenți liceu ⁵ 3.1	Candidați prezenți la BAC ⁶ 3.2	Absolvenți neprezenți la BAC 3.3=3.1-3.2	Total elevi promovat BAC 3.4	Total elevi nepromovat BAC 3.5=3.2-3.4	Absolvenți liceu fără BAC 3.6=3.3+3.5	Ponderea absolvenților prezenți la BAC % 4.1=3.2/3.1		Rata de promovabilitate BAC % 4.2=3.4/3.2
2004	177576	164235	13341	155665	8570	21911	92,49	94,78	87,66
2005	185255	171449	13806	161103	10346	24152	92,55	93,97	86,96
2006	187576	178415	9161	163124	15291	24452	95,12	91,43	86,96
2007	218205	180150	38055	169840	10310	48365	82,56	94,28	77,84
2008	222505*	212309	10196	191872	20437	10241	95,41	90,37	86,23
2009	204863	195973	8890	185001	10972	19862	95,66	94,40	90,30
2010	202160	197798	4362	157095	40703	45065	97,84	79,42	77,71
2011	187521	181955	5566	104792	77163	82729	97,03	57,59	55,88
2012	200004	154574	45430	91267	63307	108737	77,29	59,04	45,63
2013	172613	152445	20168	98093	54352	74520	88,32	64,35	56,83
2014	143949	131571	12378	93433	38138	50516	91,40	71,01	64,91
TOTAL	2102227	1920874	181353	1571285	349589	510550	91,37	81,80	74,74
<i>Indicatori statistici medii</i>									
Media anuală (pers. an)	189258	174625	14633	142844	31781	46414	91,37	81,80	74,74
Modificarea absolută în 2014 față de 2000	-33627	-32664	-963	-62232	29568	28605			
Modificarea medie anuală absolută (pers. an)	-3363	-3266	-96	-6223	2957	2861			
Dinamica 2014 față de 2000 %	81,06	80,11	92,78	60,02	445,02	230,55			
Ritmul mediu anual de dinamică %	-2,078	-2,19	-0,75	-4,977	16,1	8,711			

Sursa: Calcule după <https://statistici.insse.ro/shop/accesat octombrie 2015> * Valoare ajustată.

- Sursa INS Definiție INS: Absolventul este elevul care a promovat ultimul an de studiu al unei școli/facultăți, indiferent dacă a luat sau nu examenul de absolvire, bacalaureat, etc. Numărul absolvenților se referă la sfârșitul anului școlar (după examenul de corigență).
- Prezenți unici din promoția curentă la BAC sesiunea I vara + sesiunea II toamna

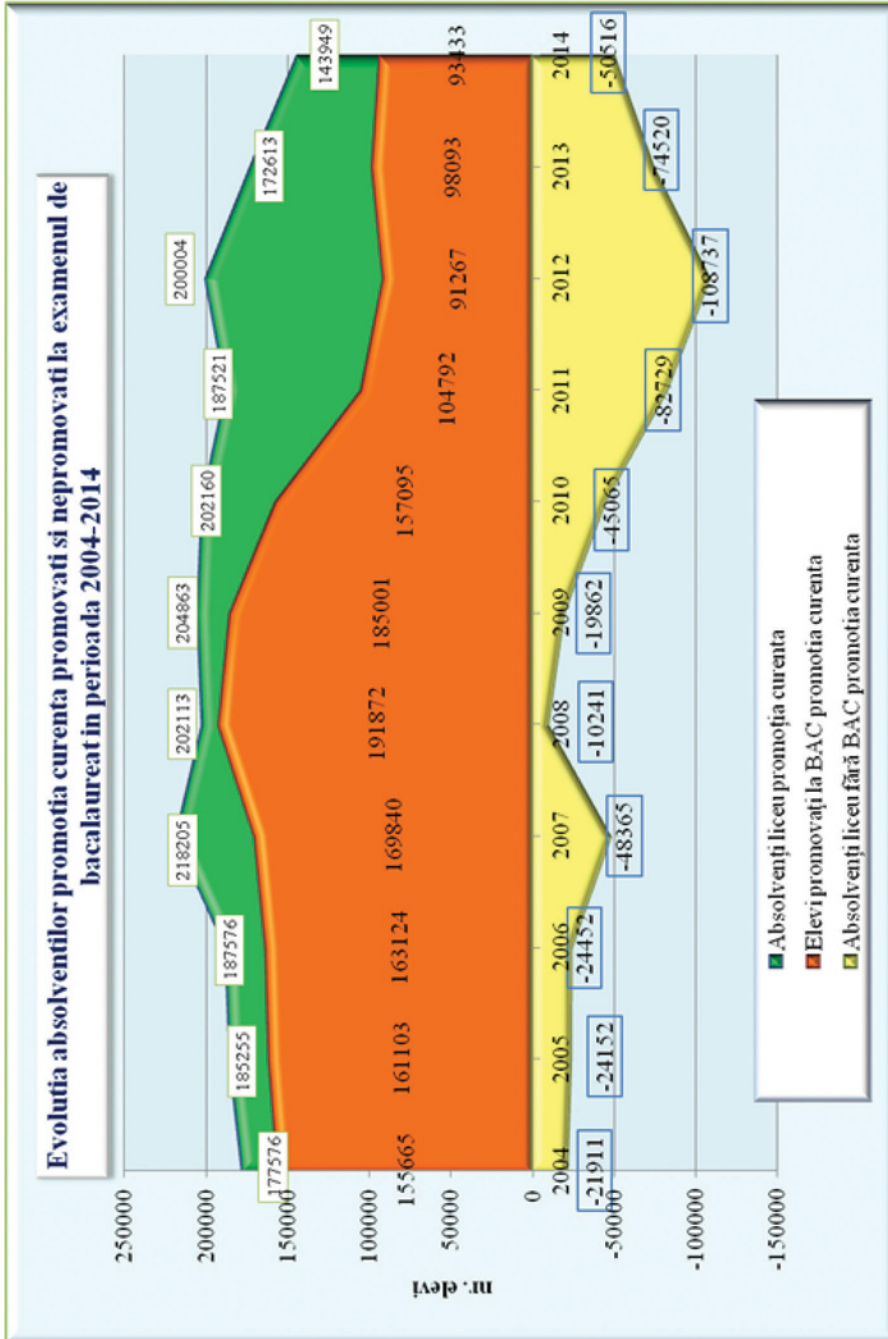

Figura nr. 2 Evoluția absolvenților promoția curentă promovată și nepromovată la examenul de bacalaureat în perioada 2004-2014

În ultimii 3 ani analizați, tot mai puțin absolvenți de liceu se înscriu la BAC, situație identificată atât în sesiunea I, cât și în sesiunea a II-a. Prezența mai scăzută este în unele situații încurajată chiar de unitățile școlare, interesate de a avea o rată de promovabilitate mai mare (prin raportarea elevilor promovați la candidații prezenți la examen). De exemplu, dacă în anul 2004 în jur de 12000 de absolvenți ai clasei a XII-a nu se prezentau la examen (mai puțin de 7% din total), în anul 2012 ponderea acestor elevi a fost de 22,3% iar în 2013 de 12,68%.

În perioada 2004-2014, din totalul de absolvenți fără BAC (510 mii elevi) aproximativ 55,2% (282 mii elevi) s-au prezentat în sesiunile ulterioare, din care doar 24,79% au promovat BAC.

Tabelul 3 Analiza promovabilității BAC a elevilor din promoțiile anterioare în perioada 2004-2014

An	Total candidați prezenți la BAC	Total elevi promovat BAC	Rata anuală de promovabilitate BAC %
2004	13222	9441	71,40
2005	14322	10060	70,24
2006	18502	10953	59,20
2007	25467	18283	71,79
2008	20383	13011	63,83
2009	26239	19832	75,58
2010	16715	6450	38,59
2011	33083	7140	21,58
2012	47443	13485	28,42
2013	44825	16559	36,94
2014	34844	10796	30,98
TOTAL	295045	136010	46,10

Din reprezentarea grafică se observă cu ușurință două perioade distincte caracterizate prin valori semnificativ diferite. Dacă în prima perioadă analizată (2004-2009) promovabilitatea la BAC a promoției curente a fost peste 90%, începând cu anul 2010 nivelul promovabilității s-a redus și cu 20-40 puncte procentuale (nivelul minim de 57,59% în 2011). În ultimul an prezentat se observă o promovabilitate mai mare de 71,01%. Decalajul promovabilității dintre promoția curentă și promoțiile anterioare este în primii 6 ani de 19-31 puncte procentuale (p.p), sporind și mai mult în ultimii 5 – 28-41 p.p

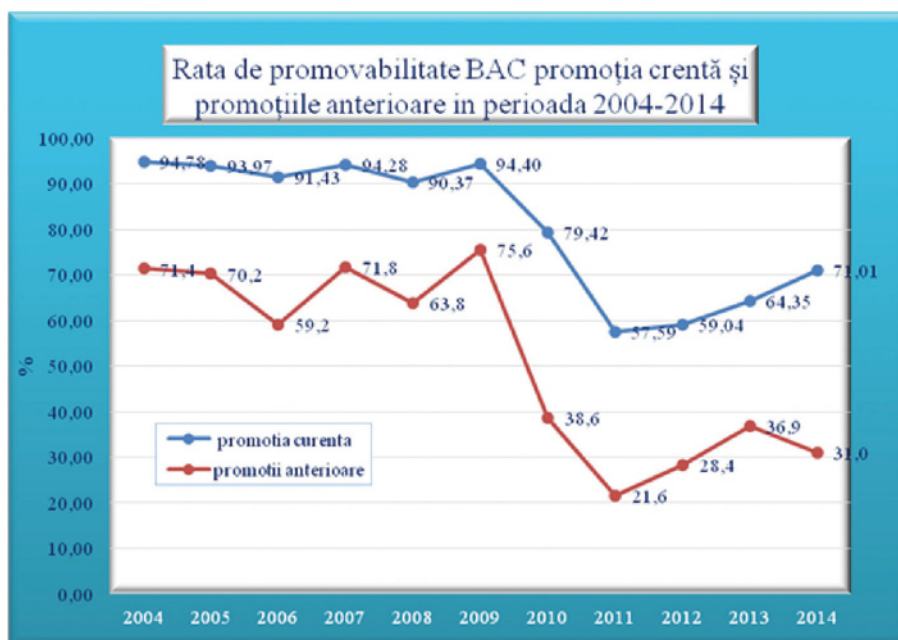

Figura nr. 3 Rata de promovabilitate BAC promoția curentă și promoțiile anterioare în perioada 2004-2014

4. Statistica examenului de BAC pe sesiuni și pe total în perioada 2004-2015

O altă provocare pentru calitatea învățământului liceal este legată de scăderea în ultimii 5 ani a ratei de promovabilitate a examenului de Bacalaureat.

Tabelul 4 Statistica examenului de BAC pe sesiuni și pe total în perioada 2004-2015

An	Sesiunea I - vara			Sesiunea II - toamna			Total anul curent		
	Candidați prezenți la BAC	Nr. elevi care au promovat BAC	Rata de promovabilitate BAC %	Candidați prezenți la BAC	Nr. elevi care au promovat BAC	Rata de promovabilitate BAC %	Candidați prezenți la BAC	Total elevi promovat BAC	Rata de promovabilitate BAC %
2004	169313	143222	84,59	30547	21884	71,64	177457	165106	93,04
2005	176478	149442	84,68	33489	21721	64,86	185771	171163	92,14
2006	187295	150735	80,48	42486	23342	54,94	196917	174077	88,40
2007	194590	159719	82,08	40444	28404	70,23	205617	188123	91,49
2008	220760	172855	78,30	54349	32028	58,93	232692	204883	88,05
2009	208455	169828	81,47	48210	35005	72,61	222212	204833	92,18
2010	202558	140373	69,30	66357	23172	34,92	214513	163545	76,24
2011	204103	93336	45,73	110690	18596	16,8	215038	111932	52,05
2012	186992	83043	44,41	85167	21709	25,49	202017	104752	51,85
2013	175513	99060	56,44	72521	15592	21,5	197270	114652	58,12
2014	151310	91769	60,65	52393	12459	23,78	166415	104229	62,63
2015	168945	106064	66,41	44770	11493	25,67			

Sursa: [https://statistici.insse.ro/shop/accesat octombrie 2015](https://statistici.insse.ro/shop/accesat%20octombrie%202015);

MEN <http://bacalaureat.edu.ro/2014/> <http://www.edu.ro/index.php/pressrel/22114>

Astfel, dacă în anii anteriori lui 2011 peste 85% dintre elevii promovau acest examen, în următorii ani, ponderea a scăzut la un minim de 52% și nu a depășit 63%. În ultimul an pentru care sunt date disponibile doar doi candidați din trei au avut succes, în timp ce în anii 2011 și 2012 doar un candidat din doi a fost în această situație.

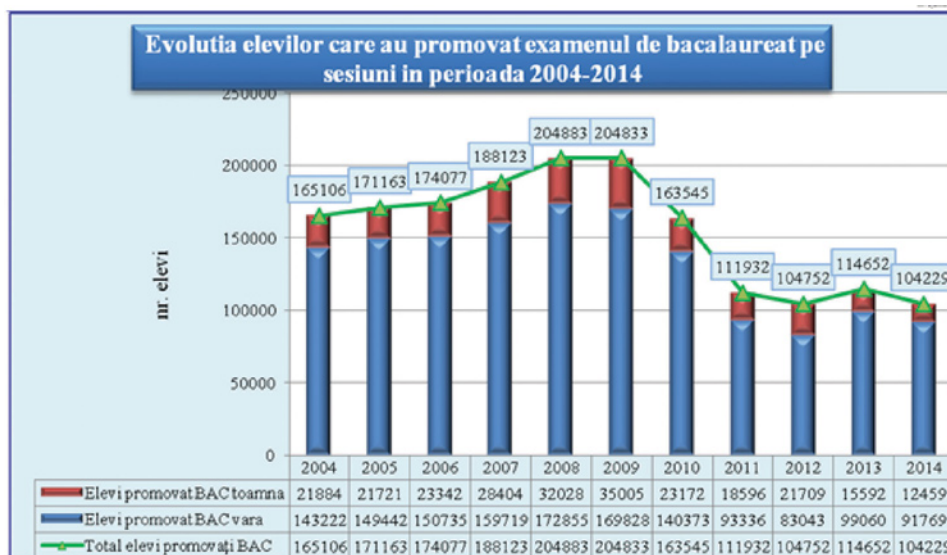

Figura nr. 4 Evoluția elevilor care au promovat examenul de bacalaureat pe sesiuni in perioada 2004-2014

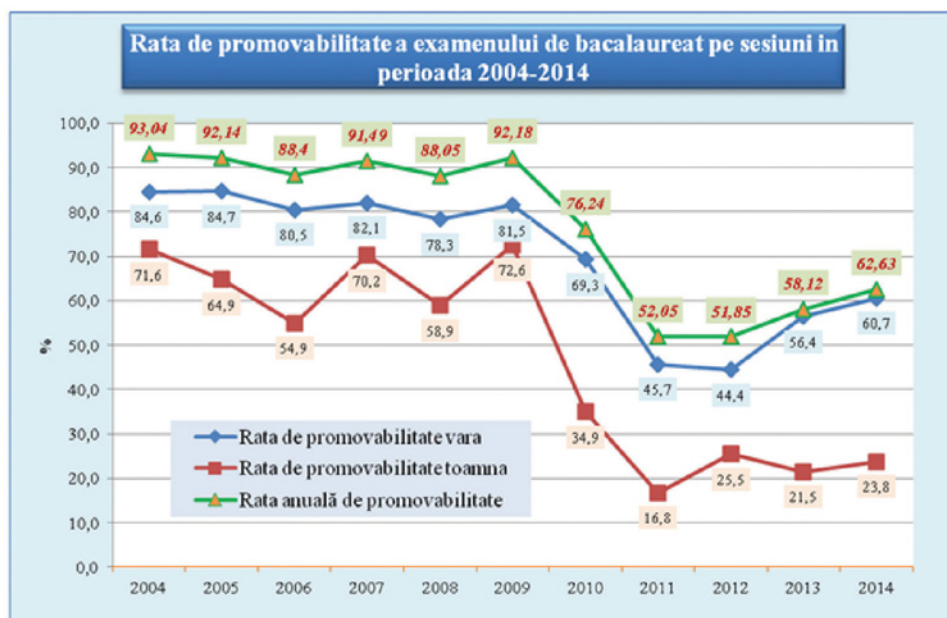

Figura nr. 5 Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe sesiuni in perioada 2004-2014

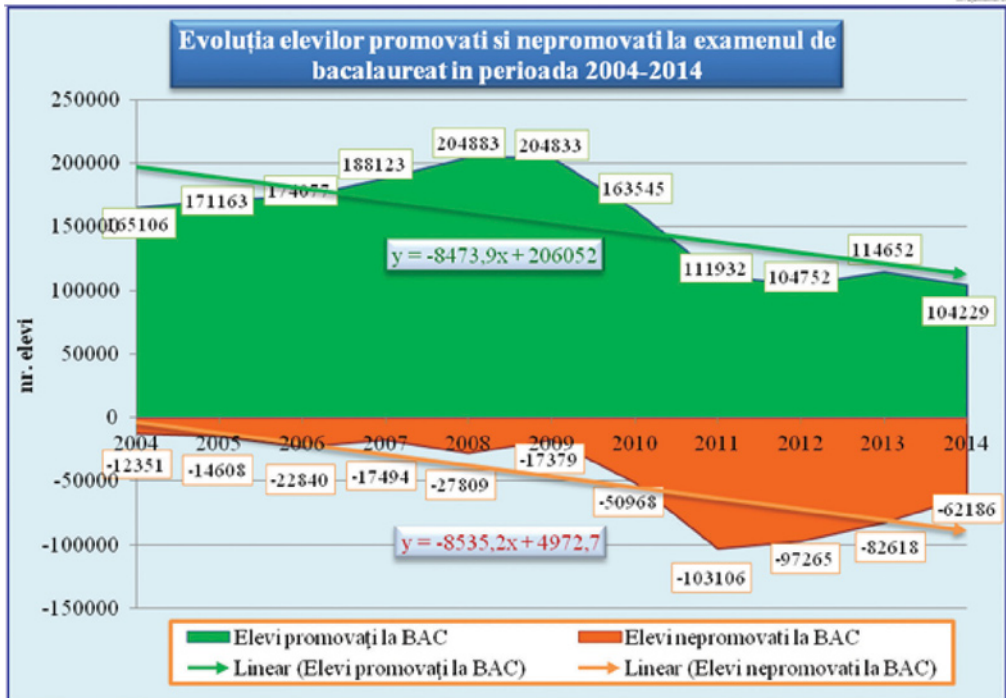

Figura nr. 6 Evoluția elevilor promovați și nepromovați la examenul de bacalaureat în perioada 2004-2014

Calculare după MEN <http://bacalaureat.edu.ro/2014/> <http://www.edu.ro/index.php/pressrel/22114>

După cum se poate observa în graficele de mai sus, în perioada 2010 – 2014 (care coincide cu introducerea unor măsuri mai stricte de supraveghere) aproape 250000 de elevi nu au promovat examenul de Bacalaureat, la care se adaugă numărul semnificativ de elevi care nu au finalizat clasa a XII-a sau care nu s-au prezentat la examen.

Analiza elevilor care se înscriu la examen din promoția curentă arată că majoritatea celor care nu reușesc să promoveze nu se mai reînscriu anul următor sau mai încearcă cel mult o dată.

Sursa datelor:

1. LEN nr.1/2011- Legea educației naționale nr.1/2011- www.edu.ro
2. ISCED 2011 - UNESCO - clasificarea internațională standard a educației ISCED 2011
3. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_ifse_07&lang=en
4. <http://eacea.ec.europa.eu/education/euryperia>
5. <http://statistici.insse.ro/shop> INS Tempo Online accesat august 2015
6. <http://bacalaureat.edu.ro/2014/> <http://www.edu.ro/index.php/pressrel/22114>

Consiliul de Recenzenți

Paul Șerban AGACHI – Univ. Babeș-Bolyai, Cluj Napoca

Mircea Alămoreanu

Student Sheila Abdulamit

Doinița Ariton

Grigore Baciut

Alina Bărgăoanu

Lucian Ciolan

Radu Mircea Damian

Marius Sorin Dincă

Cristina Ghițulică

Gheorghe Grigoraș

Ioan Ianoș

Romiță Iucu-Bumbu

Simona Lache

Nicolae Lascu

Ioan Lascăr

Adrian Lungu

Mircea Neamțu

Ștefan Oltean

Radu Nicolae Oprean

Ionuț Popa

Mihai Octavian Popescu

Student Cristi Popescu

Ștefan Roth-Szamoskozy

Vasilica Stan

Emilian Stancu

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul
Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în
sprijinul creșterii economice
și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”
Domeniul major de intervenție 1.2 „Calitate în
învățământul superior”

Titlul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii
calității la nivelul sistemului de învățământ superior
românesc - QUALITAS”

Contract POSDRU/155/1.2/S/141894

**Agenția Română de Asigurare a Calității în
Învățământul Superior
decembrie 2015**

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau
a Guvernului României.

Pentru a reproduce un text din revistă este necesar acordul scris
al colegiului de redacție al revistei “Quality Assurance Review”.

Răspunderea pentru textele scrise aparține autorilor.

Editor: Agenția Română de Asigurare a Calității în
Învățământul Superior – ARACIS.